

วารสารช่อดอกเป็บปริทัศน์

Chor Dok Peeb Review

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2569
ISSN 3088-1781 (Online)

Vol. 2 No. 1

January – April 2026

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

บทบรรณาธิการ

วารสารช่อดอกปีบปริทัศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2569) เป็นวารสารของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ ในลักษณะของบทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) และบทความปริทรรศน์ (Review Article) ในสาขาด้านศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Humanities and Social Science) และสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการพิจารณาบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องบทความละ 3 ท่าน ในลักษณะระบบปกปิดรายชื่อ (Double - Blind Peer - Reviewed)

สำหรับผลงานการตีพิมพ์ในฉบับนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 6 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 5 บทความ บทความวิชาการ 1 บทความ โดยเป็นบทความในสาขาสังคมศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยว และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กองบรรณาธิการวารสารช่อดอกปีบปริทัศน์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียน และคณะทำงานในกองบรรณาธิการทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการจัดทำต้นฉบับบทความ ประสานงานการดำเนินงานแก้ไขจนกระทั่งแล้วเสร็จ พร้อมทั้งเผยแพร่สู่สาธารณโดยสมบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทความวิจัย	
1. การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้แต่ง : สมยศ แสงจันทร์	1 - 14
2. การศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีต่อการท่องเที่ยว จุดทางเดินที่อุทยานแห่งชาติในจังหวัดนครราชสีมา ผู้แต่ง : ประเมษฐ์ สักพันธุ์ เนตรนภางค์ ทองศรี วลัยลิกา เจริญศิลป์ นพรัตน์ ทรงสายชลชัย พุธิตา พรหมภู่ ศศิธร รัตนประยูร และ จิตนภา สมบูรณ์ศิลป์	15 - 29
3. ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายหาดอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผู้แต่ง : สุวนันท์ ชูทุ่งยอ ชนิดรา แก้วมีศรี และ นาซีร่า จันทอง	30 - 42
4. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการ ร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้แต่ง : อริชา อร่ามวงศ์วิวัฒน์ รุ่งวรินทร์ มรรคคงคา ศิริประภา บุญสุวรรณ และ ธนินทร์ สังขดวง	43 - 54
5. การใช้แบ่งข้าวช่อชิงทดแทนแบ่งสาลิในคุกไก่เนย ผู้แต่ง : ปิยณัติ มัจฉา ปาณิสรา คงชู จิรัชยา สมจิตต์ น้ำฝน ชูพูล และ รุ่งทิพย์ วัฒนวรกิต	55 - 69
6. แนวทางการสอนรายวิชานันทนาการระดับปริญญาตรีโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (EMI) ผู้แต่ง : สราทตรา เล่งไพบูลย์ และ ยุทธภูมิ สุวรรณเวช	70 - 82

**การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**
**Management Affecting the Service Quality of Academic Services to Society,
Faculty of Engineering, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.**

สมยศ แสงจันทร์^{1*}
Somyos Saengchan^{1*}

¹คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹Faculty of Engineering Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding author, e-mail: somyos.s@rmutp.ac.th

Received December 17, 2026; Revised January 31, 2026; Accepted February 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมในด้านนโยบาย บุคลากร เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการติดตามและประเมินผล (2) ศึกษาคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม และ (3) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ กลุ่มประชากร คือ บุคลากรคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 162 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน กำหนดตามตารางเครจชีและมอร์แกน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 95 ชุด เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านนโยบาย และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ขณะที่คุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านคุณภาพเชิงเทคนิคและคุณภาพด้านหน้าที่ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยด้านบุคลากรและด้านการติดตามและประเมินผลมีผลในระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และด้านนโยบายมีผลในระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขณะที่ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ตัวแปรด้านการบริหารจัดการสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพการให้บริการได้ร้อยละ 91.60 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรบุคคล การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการให้บริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหารจัดการ คุณภาพการบริการ งานบริการวิชาการแก่สังคม

Abstract

This study aimed to (1) investigate the management of the academic services to society sector in terms of its policy, personnel, technology and innovation, and monitoring and evaluation; (2) evaluate the quality of the service delivery; and (3) examine the influence of the management on the service quality. The population of the study was 162 staff members of the Faculty of Engineering, and 115 of them were asked to complete questionnaires. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table. A total of 95 people returned the questionnaires, and the analysis was carried out on the data using percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results revealed that the sector managed all dimensions of the services at high levels, with the personnel management receiving the highest mean score, followed by the management in monitoring and evaluation, policy, and technology and innovation. The quality of academic services delivery was also rated at high levels in both the technical and functional areas. The hypothesis testing indicated that the management of the services significantly influenced the service quality. The personnel management, monitoring, and evaluation had a statistically significant effect at the 0.01 level, while the policy management had an effect at the 0.05 level. However, the technology and innovation management did not have a statistically significant effect on the service quality. Furthermore, the management factors were able to explain 91.60 percent of the variation in the quality. The findings suggest that strengthening human resource management, implementing systematic monitoring and evaluation, and establishing clear and consistent policies are crucial for enhancing the quality and sustainability of academic services to society in higher education institutions.

Keywords: Management Factors, Service Quality, Academic Service to Society

บทนำ

งานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นพันธกิจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในการบูรณาการองค์ความรู้ ทรัพยากรทางวิชาการ และศักยภาพของบุคลากร เพื่อนำไปสู่การสร้างคุณค่าและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่ งานบริการวิชาการแก่สังคมมิได้เป็นเพียงการถ่ายทอดองค์ความรู้เท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการเชิงระบบที่ต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร การดำเนินงานตามแผน ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการงานบริการวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เพื่อกำหนดนโยบายที่ชัดเจน (Wheelen et al., 2023) ควบคู่กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสายวิชาชีพวิศวกรรม (Noe et al., 2022) นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ตามแนวคิดการจัดการนวัตกรรม จะช่วยลดความซับซ้อนและเพิ่มความรวดเร็วในการส่งมอบองค์ความรู้ (Tidd & Bessant, 2020) ในขณะที่ระบบการติดตามและประเมินผลตามวงจรการบริหารงานคุณภาพ และการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์จะเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมคุณภาพการให้บริการ (Service Quality) ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (Goetsch & Davis, 2021) ปัจจัยการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้านนี้จึงเป็นฟันเฟืองหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จและความพึงพอใจของผู้รับบริการในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สอดคล้องกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในฐานะหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมอย่างต่อเนื่อง ผ่านรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษาทางวิชาการ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งสะท้อนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการนำองค์ความรู้เชิงวิชาการไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และวิสาหกิจชุมชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่มีความเป็นระบบ มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้การให้บริการมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในเชิงกระบวนการ งานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะวิศวกรรมศาสตร์สามารถจำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการดำเนินโครงการ และขั้นตอนการรายงานผลและประเมินผล ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และต้องดำเนินงานภายใต้กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ความซับซ้อนของกระบวนการดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการในทุกมิติมีความสำคัญ หากขาดความชัดเจนหรือประสิทธิภาพในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อความล่าช้า ความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และคุณภาพการให้บริการโดยรวม

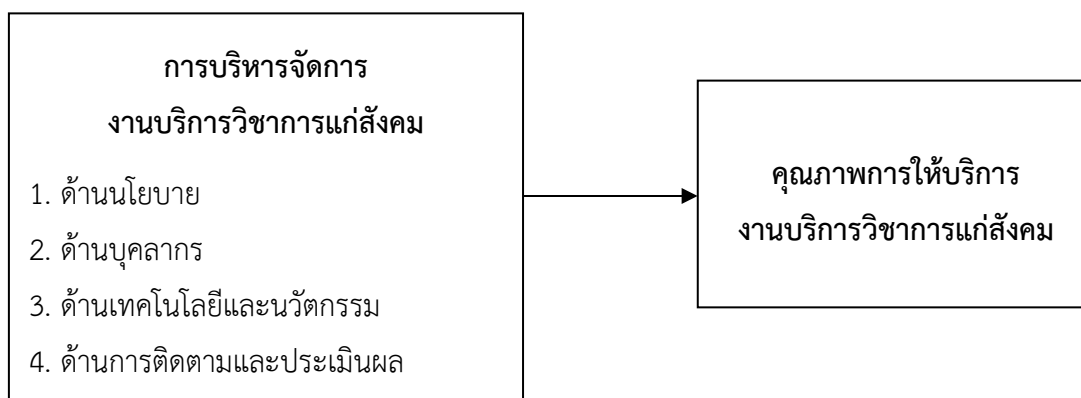
งานบริการวิชาการแก่สังคมภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการเชิงระบบ (Systems Management) เป็นกระบวนการที่ต้องบูรณาการปัจจัยหลายมิติเพื่อบูรณาการสู่คุณภาพการให้บริการ (Service Quality) ที่ยั่งยืน โดยปัจจัยด้าน นโยบาย ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการกำหนดทิศทางและลดความสับสนใจบทบาทหน้าที่ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ (Bryson, 2018) สอดคล้องกับปัจจัยด้านบุคลากร ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตอบสนองและความใส่ใจในฐานะผู้ส่งมอบบริการโดยตรง (Alshura & Al-Amir, 2020) ในขณะที่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มความแม่นยำและลดความล่าช้า ซึ่งส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความเป็นรูปธรรมของบริการ (Chen et al., 2021) ควบคู่ไปกับระบบการติดตามและประเมินผลที่โปร่งใส ซึ่งช่วยผลักดันให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง (Goetsch & Davis, 2021) อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและการรับรู้ของผู้รับบริการ แต่ในบริบทของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครยังขาดการศึกษาเชิงประจักษ์ที่สะท้อนความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารจัดการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” โดยมุ่งวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และด้านการติดตามและประเมินผลที่มีต่อคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. เพื่อศึกษาระดับของคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 162 คน กลุ่มตัวอย่างกำหนดตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 115 คน จากการเก็บข้อมูลจริงได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 95 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.61 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากอัตราการตอบกลับมีมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป (นิสาชล รัตนมณี, และประสพชัย พสนุนท์, 2562)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร ประสบการณ์การทำงาน ความถี่ในการรับบริการวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ Likert Scale ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล จำนวนทั้งสิ้น 16 ข้อ

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ Likert Scale ครอบคลุมคุณภาพด้านเทคนิคและคุณภาพด้านหน้าที่ จำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ

2.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Questions)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หากผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าดัชนี IOC อยู่ในช่วง 0.50 – 1.00 เป็นค่าที่ยอมรับได้ (Turner และ Carlson, 2003) จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน และตรวจสอบความเชื่อมั่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่า 0.70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่าความเชื่อมั่นที่ 0.70 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Hair et. al., 2010)

4. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามทั้งในรูปแบบเอกสารและออนไลน์ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และการรักษาความลับของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 แสดงผลการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล (n = 95)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	58	61.05
หญิง	37	38.95
อายุ		
20 – 30 ปี	7	7.37
31 – 40 ปี	23	24.21
41 – 50 ปี	38	40.00
51 ขึ้นไป	27	28.42
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	17	17.89
สูงกว่าปริญญาตรี	78	82.11
ประเภทบุคลากร		
บุคลากรสายสนับสนุน	36	37.89
บุคลากรสายวิชาการ	59	62.11
อายุการทำงาน		
ต่ำกว่า 2 ปี	6	6.32
2 - 5 ปี	17	17.89
6 -10 ปี	20	21.05
11 ปีขึ้นไป	52	54.74
ความถี่ในการรับบริการวิชาการ		
เป็นประจำทุกวัน	11	11.58
เป็นประจำทุกสัปดาห์	13	13.68
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน	41	43.16
เดือนละ 1-2 ครั้ง	14	14.74
มากกว่า 2 ครั้งต่อเดือน	16	16.84
รวม	95	100

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 61.05 ขณะที่เพศหญิง มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 38.95 กลุ่มอายุที่มีจำนวนผู้ตอบมากที่สุดคือ 41–50 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 28.42 กลุ่มอายุ 31–40 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 24.21 และกลุ่มอายุ 20–30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.37 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 82.11 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89 เป็นบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 62.11 และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 37.89 มีอายุการทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 54.74 รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 6–10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 2–5 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89 และกลุ่มอายุการทำงานต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.32 และมีความถี่ในการรับบริการวิชาการน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 43.16 รองลงมาคือผู้ที่ใช้บริการมากกว่า 2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.84 ผู้ที่ใช้งานระบบเดือนละ 1–2 ครั้ง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.74 นอกจากนี้ มีผู้ใช้งานระบบเป็นประจำทุกสัปดาห์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.68 และผู้ใช้งานระบบเป็นประจำทุกวัน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.58

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารจัดการงานบริการ
วิชาการแก่สังคม โดยภาพรวม (n = 95)

การบริหารจัดการงานบริการวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านนโยบาย	4.06	0.844	มาก	3
ด้านบุคลากร	4.14	0.817	มาก	1
ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	3.99	0.941	มาก	4
ด้านการติดตามและประเมินผล	4.12	0.816	มาก	2
รวม	4.08	0.807	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการงาน
ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคม
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมี

ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.807) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.817) รองลงมาด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.816) ด้านนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.844) และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.941) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม โดยภาพรวม ($n = 95$)

คุณภาพการให้บริการ งานบริการวิชาการแก่สังคม	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
คุณภาพด้านเทคนิค	4.16	0.796	มาก	1
คุณภาพด้านหน้าที่	4.11	0.870	มาก	2
รวม	4.14	0.818	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.818) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพด้านเทคนิคมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.796) รองลงมาคุณภาพด้านหน้าที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.870) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดตัวแปรอิสระ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล และกำหนดตัวแปรตาม คือ คุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของแบบจำลองถดถอย พบว่า แบบจำลองมีความเหมาะสมทางสถิติ โดยมีค่า $F = 258.670$ และค่า $p < 0.01$ แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคม

อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบในขั้นต่อไป ว่ามีตัวแปรอิสระใดบ้างที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ของการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (n = 95)

การบริหารจัดการ งานบริการวิชาการ แก่สังคม	B	Std. Error	Beta	t	P-value	Multicollinearity	
						Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	4.139	0.024		170.658	0.000		
ด้านนโยบาย	0.131	0.061	0.160	2.156	0.034*	0.161	6.214
ด้านบุคลากร	0.216	0.053	0.264	4.065	0.000**	0.210	4.756
ด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	0.001	0.058	0.002	0.025	0.989	0.180	5.565
ด้านการติดตามและ ประเมินผล	0.469	0.060	0.574	7.799	0.000**	0.164	6.087
n = 95 R = 0.959 R ² = 0.920 Adj ² = 0.916 Std. Error of the Estimate = 0.23639							
Durbin-Watson = 1.680							

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยใช้สถิติการถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคมได้ร้อยละ 91.60 (Adjusted R² = 0.916) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.23639 และค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.680 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แสดงว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Montgomery et al. (2021) ระบุว่า ค่า Durbin-Watson ที่เข้าใกล้ 2 หรืออยู่ในช่วงระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าข้อมูลไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเองของความคลาดเคลื่อน และมีความเหมาะสมในการใช้สถิติการถดถอย นอกจากนี้ ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.161–0.210 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.10 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 4.756–6.214 ซึ่งไม่เกินค่า 10 เป็นที่ยอมรับได้ตามข้อเสนอของ Kutner et al. (2005) และ Hair et al. (2019) ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต้นทั้ง 4 ด้าน (นโยบาย, บุคลากร, เทคโนโลยี, และการติดตามผล) ไม่มีปัญหา Multicollinearity อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์

พบว่า ค่า Adjusted R² นี้มีความน่าเชื่อถือสูง เนื่องจากผ่านการตรวจสอบ Multicollinearity แล้ว (VIF < 10 และ Tolerance > 0.1) ตามเกณฑ์ของ Kutner et al. (2005) และ Hair et al. (2019) ซึ่งระบุว่าหากตัวแปรต้นไม่สัมพันธ์กันเองจนเกินไป ค่า Adjusted R ที่สูงย่อมสะท้อนอำนาจการพยากรณ์ที่แท้จริงของตัวแปรแต่ละตัวที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ

ผลการวิเคราะห์รายตัวแปร พบว่า การบริหารจัดการด้านการติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคมสูงที่สุด ($\beta = 0.574, p < 0.01$) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ($\beta = 0.264, p < 0.01$) และด้านนโยบาย ($\beta = 0.160, p < 0.05$) โดยตัวแปรทั้งสามด้านมีอิทธิพลเชิงบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติต่อคุณภาพการให้บริการ ขณะที่ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมไม่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.989$)

จากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยเฉพาะด้านการติดตามและประเมินผล ด้านบุคลากร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และด้านนโยบาย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรคณะวิศวกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงอายุ 41–50 ปี มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นบุคลากรสายวิชาการ และมีอายุการทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะขององค์กรที่มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานค่อนข้างสูง อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอุดมศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประทุมพร วีระสุข (2563) ที่พบว่า บุคลากรที่รับผิดชอบงานบริการวิชาการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้าน ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความต่อเนื่องและคุณภาพของการดำเนินโครงการบริการวิชาการ นอกจากนี้ ความถี่ในการรับบริการวิชาการที่อยู่ในระดับไม่สูงมากยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการดำเนินงานบริการวิชาการที่เป็นรูปแบบโครงการหรือกิจกรรมตามช่วงเวลา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภารกิจบริการวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคม พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะวิศวกรรมศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากรที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อภารกิจบริการวิชาการ มีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอดานา ดาคาเฮง และคณะ (2556) ระบุว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านบุคลากร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการวิชาการแก่สังคมในระดับสูงสุด อีกทั้งสอดคล้องกับ จันทิมา งามอาจ (2559) ที่พบว่าการบริหารจัดการงานบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการสังคม นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่พบว่าด้านการติดตามและ

ประเมินผล ด้านนโยบาย และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่เป็นระบบมีทิศทางและกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชูติเดช สุวรรณมณี (2566) ที่เน้นย้ำความสำคัญของการวางแผน การติดตามประเมินผล และการใช้กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (PDCA) ในงานบริการวิชาการแก่สังคม

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคม ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการงานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะวิศวกรรมศาสตร์อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยคุณภาพด้านเทคนิคมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าการให้บริการสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ และสามารถนำผลการให้บริการไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริินภา ลำเลิศ (2565) ซึ่งพบว่าการรับรู้ของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความเชื่อมั่นและการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญธิวัฒน์ กิจสวัสดิ์ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารจัดการที่มีคุณภาพส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการให้บริการสาธารณะในภาพรวม

ผลการทดสอบสมมติฐานของการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ พบว่า การบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านบุคลากรและด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งมีผลในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านนโยบายมีผลในระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอฮานา ดาคาเฮง (2556) และ ชูติเดช สุวรรณมณี (2566) ที่ระบุว่าการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การมีระบบติดตามประเมินผลที่ชัดเจน และการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้รับบริการ เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการให้บริการวิชาการแก่สังคม อย่างไรก็ตาม ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมไม่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า เทคโนโลยีทำหน้าที่เป็นปัจจัยสนับสนุนเชิงเครื่องมือ มากกว่าการเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่กำหนดคุณภาพการให้บริการโดยตรง ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ยังพบว่าการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพการให้บริการได้ถึงร้อยละ 91.60 ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของระบบการบริหารจัดการต่อความสำเร็จของงานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครอย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า การบริหารจัดการมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยเฉพาะด้านบุคลากร ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านนโยบาย ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้การดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของคณะวิศวกรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบายและทิศทางเชิงกลยุทธ์ ควรกำหนดนโยบายการบริการวิชาการที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์หลักของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนและการวิจัย รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการและสามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมได้

1.2 การบริหารจัดการและพัฒนาทุนมนุษย์ ควรพิจารณาจัดสรรภาระงานบริการวิชาการให้เป็นส่วนหนึ่งของภาระงานหลักของบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง เชื่อมโยงผลสัมฤทธิ์ของงานบริการวิชาการเข้ากับระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานและเกณฑ์การพิจารณาความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการหรือสายอาชีพ

1.3 การยกระดับระบบการติดตามและประเมินผล ควรกำหนดเกณฑ์การติดตามและประเมินผลในระดับองค์กรให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ และนำผลจากการประเมิน มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานและใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้บริหาร

1.4 การวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐานด้านนวัตกรรม แม้เทคโนโลยีจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพโดยตรง แต่ควรส่งเสริมให้เป็นโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับการบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ รวมถึงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางหลักในการรายงานผลการดำเนินงานและสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ คณะควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และตรงตามบริบทของงานบริการวิชาการแก่สังคม โดยเน้นทักษะการออกแบบโครงการ การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน การบริหารจัดการโครงการ และการประเมินผล ควบคู่กับการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่สามารถนำไปใช้ได้จริง มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ และเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดเห็น นอกจากนี้ ควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยลดภาระงาน เพิ่มความคล่องตัว และสนับสนุนการวางแผนงานบริการวิชาการในอนาคตอย่างเป็นระบบ

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และยกระดับคุณภาพงานวิจัยด้านการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแก่สังคม ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการวิจัยในอนาคต ดังนี้

3.1 ควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ศึกษาไปยังคณะหรือหน่วยงานอื่นภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการในบริบทที่แตกต่างกันและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในระดับนโยบาย

3.2 ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร ความผูกพันและแรงจูงใจของบุคลากร หรือการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภายนอก เพื่อให้

เข้าใจปัจจัยเชิงลึกที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการอย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

3.3 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่ออธิบายผลการวิเคราะห์เชิงสถิติให้ชัดเจนและสะท้อนบริบทการดำเนินงานจริง

3.4 ควรนำเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง หรือการวิเคราะห์ตัวแปรแทรกและตัวแปรกำกับ มาใช้ในการศึกษา เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการบริหารจัดการและคุณภาพการให้บริการอย่างเป็นระบบ

3.5 ควรศึกษาในมุมมองของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก เพื่อสะท้อนคุณค่าผลลัพธ์ และผลกระทบของงานบริการวิชาการแก่สังคมอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสมบูรณ์และไม่น่าเชื่อถือของผลการวิจัยในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ 2568

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา งามอาจ. (2559). การบริหารจัดการการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชาญวิวัฒน์ กิจสวัสดิ์. (2561). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชุตติเดช สุวรรณมณี. (2566). การพัฒนากลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ประทุมพร วีระสุข. (2563). การบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิศาชล รัตนมณี, และประสพชัย พสนนท์. (2562). อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในงานวิจัยเชิงปริมาณ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 13(3), 182–188.
- รอฮานา ดาคาเฮง, คอรีเยาะ เจะแม็ง, และทิพยา ฤทธิเดช. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ศิริณา ลำเลิศ. (2565). คุณภาพการบริการของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- Alshura, M. S., & Al-Amir, S. S. (2020). The impact of human resource management practices on service quality: A study of academic and administrative staff in higher education. *Journal of Management and Sustainability*, 10(2), 45–58.
- Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organizational achievement* (5th ed.). John Wiley & Sons.
- Chen, X., Zhao, Y., & Wang, L. (2021). Digital transformation and service quality in higher education: The mediating role of innovation management. *Computers in Human Behavior*, 122, 106855. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106855>
- Goetsch, D. L., & Davis, S. B. (2021). *Quality management for organizational excellence: Introduction to total quality* (9th ed.). Pearson.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education International.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Kutner, M. H., Nachtsheim, C. J., Neter, J., & Li, W. (2005). *Applied linear statistical models* (5th ed.). McGraw-Hill Irwin.
- Montgomery, D. C., Peck, E. A., & Vining, G. G. (2021). *Introduction to linear regression analysis* (6th ed.). John Wiley & Sons.
- Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B., & Wright, P. M. (2022). *Human resource management: Gaining a competitive advantage* (13th ed.). McGraw-Hill Education.
- Tidd, J., & Bessant, J. R. (2020). *Managing innovation: Integrating technological, market and organizational change* (7th ed.). John Wiley & Sons.
- Turner, R. C., & Carlson, L. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International Journal of Testing*, 3(2), 163–171. https://doi.org/10.1207/S15327574IJT0302_5
- Wheelen, T. L., Hunger, J. D., Hoffman, A. N., & Bamford, C. E. (2023). *Strategic management and business policy: Globalization, innovation and sustainability* (16th ed.). Pearson.

การศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีต่อการท่องเที่ยว

จุดกางเต็นท์อุทยานแห่งชาติในจังหวัดนครราชสีมา

A Study of University Students' Motivations toward Camping Tourism at National Parks in Nakhon Ratchasima Province

ปรเมษฐ์ สักพันธุ์^{1*} เนตรนางค์ ทองศรี² วลัยลิกา เจริญศิลป์³ นพรัตน์ ทรงสายชลชัย⁴

พุทธิตา พรหมภู⁵ ศศิธร รัตนประยูร⁶ และ จิตนภา สมบูรณ์ศิลป์⁷

Poramate Saggapunt^{1*} Natenapang Thongsri² Wanlica chalernsipa³ Nopparat Songsaichonchai⁴

Putita Phrompoo⁵ Sasithorn Rattanaprayoon⁶ and Jithnapa Somboonsilp⁷

¹⁺³⁺⁴⁺⁵⁺⁶⁺⁷ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

¹⁺³⁺⁴⁺⁵⁺⁶⁺⁷ Faculty of Sciences and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Isan Nakhon Ratchasima

² คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก

² Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna Phitsanulok

*Corresponding author, e-mail: poramate.sa@rmu.ac.th

Received January 8, 2026; Revised February 14, 2026; Accepted March 20, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา และเปรียบเทียบความแตกต่างของแรงจูงใจจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประชาสัมพันธ์และด้านสิ่งดึงดูดใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้สถานภาพและระดับชั้นปีของนักศึกษามีผลต่อระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวแบบกางเต็นท์ แรงจูงใจ นักศึกษามหาวิทยาลัย อุทยานแห่งชาติ

Abstract

This study aimed to examine the tourism motivation of university students toward camping tourism at national parks in Nakhon Ratchasima Province and to compare differences in motivation based on personal factors. The sample consisted of 400 university students selected by convenience sampling. Data were collected using a questionnaire and analyzed using descriptive statistics and inferential statistics, including t-test and one-way ANOVA. The results indicated that the overall level of motivation toward camping tourism was high, with promotion and attraction factors showing the highest mean scores. Differences in motivation were found according to students' marital status and academic year at a statistically significant level. The findings can be used as guidelines for developing and managing camping sites in national parks to better respond to students' needs and to promote sustainable nature-based tourism.

Keywords: Camping tourism, Motivation, University students, National parks

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการตั้งแคมป์ (Camping Tourism) ได้กลายเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่เติบโตเร็วที่สุด โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและนักศึกษามหาวิทยาลัยที่แสวงหาประสบการณ์ใกล้ชิดธรรมชาติ ความท้าทายใหม่ ๆ และต้องการหลีกเลี่ยงจากความเครียดในชีวิตประจำวัน ในจังหวัดนครราชสีมาเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และมีอุทยานแห่งชาติสำคัญหลายแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน ซึ่งล้วนเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมและมีจุดกางเต็นท์ที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักศึกษาจำนวนมากเนื่องจากเดินทางสะดวก ทัศนียภาพสวยงาม และมีกิจกรรมเชิงอนุรักษ์หลากหลายให้เลือกสรร การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ถือเป็นกำลังสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยสามารถสร้างรายได้มากกว่าหลายล้านบาทต่อปี และมีความเชื่อมโยงกับธุรกิจบริการหลายประเภท ทั้งอุตสาหกรรมที่พักอาศัย อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม การคมนาคม และการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ดังที่ ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร (2568) ได้ชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างเศรษฐกิจไทยพึ่งพารายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และการเติบโตดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเพื่อรักษาความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นหลังสถานการณ์ COVID-19 และนอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอีกว่า ความต้องการท่องเที่ยวในพื้นที่เปิดโล่ง ไม่แออัด และมีคุณภาพการบริการคือปัจจัยเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนโดยเฉพาะกิจกรรมตั้งแคมป์และเดินป่า (ณัฐวดี ชลคณานุกุล และวิลาสสิน ยนต์วิทย์, 2567) ซึ่งตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และประสบการณ์ใกล้ชิดธรรมชาติ และที่สำคัญการท่องเที่ยวแบบกางเต็นท์เติบโตมากกว่าร้อยละ 160 อีกทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นและคน

รุ่นใหม่ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการตัดสินใจเดินทาง (ณัฏฐา กะการดี, 2567)

นอกจากนี้ กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยยังจัดอยู่ในช่วงวัยที่ให้คุณค่ากับ “ประสบการณ์ชีวิต” มากกว่าวัตถุ ดังผลการศึกษาแรงจูงใจของกลุ่มเจนเอเรชันซีที่ระบุว่า นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ต้องการประสบการณ์ที่มีความหมาย สร้างตัวตนและสามารถแบ่งปันผ่านโซเชียลมีเดีย ทำให้กิจกรรมทางเดินที่ไม่ใช่เป็นเพียงแต่การพักผ่อนเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม (นันทน์ภัส นุชสาย และคณะ, 2568) ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจัยด้านสื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่กระตุ้นให้เกิดกระแสนิยมทางเดินที่ในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีการแชร์รีวิวสถานที่ จุดทางเดินที่ ร้านอาหาร คาเฟ่ และกิจกรรมผจญภัยจำนวนมากผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook, TikTok และ Instagram งานวิจัยของณัฏฐา กะการดี (2567) ชี้ว่านักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 70 ได้รับข้อมูลการเดินทางจากสื่อออนไลน์และมักเดินทางกับเพื่อนด้วยรถส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามยังมีงานวิจัยของสายทอง สมแก้ว และคณะ (2568) ที่กล่าวถึงเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และการเติบโตของการท่องเที่ยวแบบทางเดินที่ได้นำไปสู่ความท้าทายหลายประการ เช่น ปัญหาขยะ การรุกรานพื้นที่ธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรเกินจำเป็น และการสร้างความแออัดในพื้นที่อนุรักษ์ ทำให้การจัดการท่องเที่ยวตามแนวคิด “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” มีความจำเป็นอย่างมาก ชาณชัย จิตรเหล้าอาพร (2568) เสนอว่า การท่องเที่ยวที่ดีต้องพิจารณาครบ 4 มิติ ได้แก่ มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติด้านวัฒนธรรม ตลอดจนต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐ เอกชน ชุมชน และนักท่องเที่ยวจึงจะสามารถรักษาสมดุลทางนิเวศได้จริง เมื่อพิจารณาในมุมของกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งมีจำนวนมากและกระจายตัวอยู่ในหลายพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน พบว่าเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติสูงเนื่องจากมีเวลายืดหยุ่น ค่าใช้จ่ายไม่สูง รวมถึงได้รับอิทธิพลจากเพื่อนและสื่อสังคมออนไลน์อย่างมาก การศึกษาปัจจัยแรงจูงใจของกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญทั้งในด้านการจัดการพื้นที่อุทยาน การออกแบบนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสร้างพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยที่ผ่านมาเน้นนักท่องเที่ยวทั่วไป นักท่องเที่ยวชาวไทย แต่ยังขาดการศึกษาเชิงลึกในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในบริบทอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งทำความเข้าใจแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาที่เลือกท่องเที่ยวจุดทางเดินที่ในอุทยานแห่งชาติ โดยพิจารณาปัจจัยเรื่องแรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการคมนาคม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่จะนำไปใช้พัฒนานโยบายและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวจุดทางเดินที่ในอุทยานแห่งชาติที่เหมาะสมในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

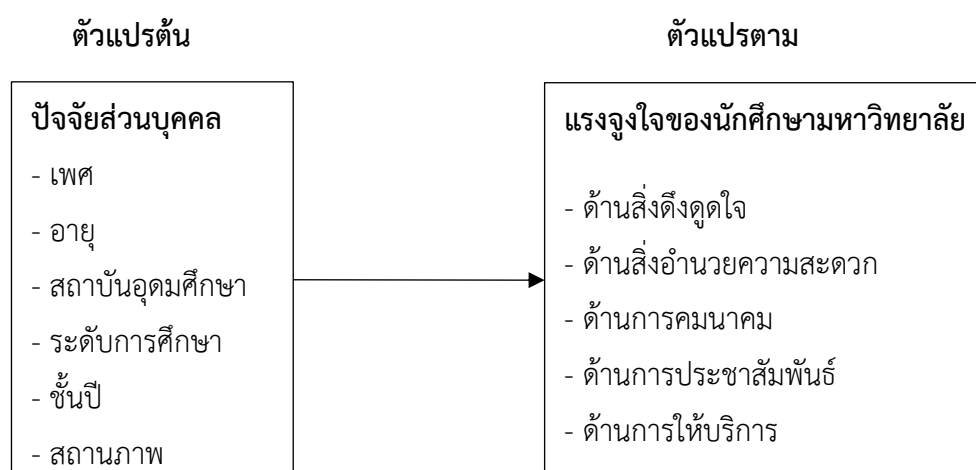
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ช่วยส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของสังคมในอนาคต โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้แหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลดีต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว
2. งานวิจัยนี้ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาที่มีแนวทางในการพัฒนาระดับแหล่งท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์เพื่อตอบสนองแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน

สมมติฐานของการวิจัย

นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันคือ เพศ อายุ สถาบันอุดมศึกษา ระดับการศึกษา ชั้นปี สถานภาพ และค่าใช้จ่ายต่อเดือน มีระดับแรงจูงใจที่มีต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ ที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้คือนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1. แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ 0.89 แสดงให้เห็นว่า เครื่องมือมีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2. สร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ

2.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายข้อมูลทางด้านลักษณะส่วนบุคคล, แรงจูงใจที่มีต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้มาตรวัด Likert Scale 5 ระดับ

2.3.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้หลักความน่าจะเป็นมาทำการทดสอบสมมติฐานหรือข้อสมมติฐานที่กำหนดไว้ตามกรอบแนวคิดข้างต้น โดยสถิติที่ใช้ได้แก่ One-way ANOVA (F-test) ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปได้แก่ เพศ อายุ สถาบันอุดมศึกษา สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับชั้นปี และค่าใช้จ่ายต่อเดือน เพื่อทดสอบระดับแรงจูงใจ

ผลการวิจัย

จากคำตอบของกลุ่มนักศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ จังหวัดนครราชสีมา สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.25 เพศชายจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 และเพศทางเลือก (LGBTQ+) จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21–30 ปี จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมาในอันดับสอง 20 ปีหรือต่ำกว่า จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 อันดับสุดท้าย คืออายุ 31–40 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 อันดับที่ 3 คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26 อันดับสุดท้าย คือ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 89 รองลงมาในอันดับสอง คือ ระดับปวส. จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 อันดับที่ 3 คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 อันดับที่ 4 คือ ระดับปวช. จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 อันดับสุดท้าย คือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 อันดับที่ 3 คือ ระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 อันดับที่ 4 คือ ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 อันดับที่ 5 คือ ระดับมากกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 อันดับสุดท้าย คือ ระดับชั้นปีที่ 5 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน 3,001-6,000 บาท จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมา 9,001 บาทขึ้นไป จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 อันดับที่ 3 คือ ต่ำกว่า 3,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 อันดับสุดท้าย คือ 6,001 – 9,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ตามลำดับ

ข้อมูลระดับแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ

ด้านแรงจูงใจ	Mean	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.30	0.56	มากที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.28	0.63	มากที่สุด
ด้านการคมนาคม	4.29	0.63	มากที่สุด
ด้านการประชาสัมพันธ์	4.34	0.59	มากที่สุด
ด้านการให้บริการ	4.24	0.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาที่มีระดับแรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านการประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.34$) รองลงมาคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{x} = 4.30$) ด้านการคมนาคม ($\bar{x} = 4.29$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 4.28$) และด้านการให้บริการ ($\bar{x} = 4.24$) ตามลำดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตามแนวคิดของ Chiadmi et al. (1993) ดังนี้ ระดับดีมากมีค่าเท่ากับ 5 คะแนน ระดับมากมีค่าเท่ากับ 4 คะแนน ระดับปานกลางมีค่าเท่ากับ 3 คะแนน ระดับน้อยมีค่าเท่ากับ 2 คะแนน และระดับน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของระดับแรงจูงใจ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัย	ภาพรวม	รายด้านที่แตกต่าง	ระดับนัยสำคัญ
เพศ	แตกต่าง	สิ่งดึงดูดใจ	$p < .05$
อายุ	ไม่แตกต่าง	—	—
สถาบันอุดมศึกษา	แตกต่าง	สิ่งอำนวยความสะดวก, การประชาสัมพันธ์	$p < .05$
ระดับการศึกษา	ไม่แตกต่าง	—	—
ระดับชั้นปี	แตกต่าง	ทุกด้าน	$p < .05$
สถานภาพ	ไม่แตกต่าง	—	—
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	แตกต่าง	การคมนาคม, การให้บริการ	$p < .05$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านเพศ สถาบันอุดมศึกษา ระดับชั้นปี และค่าใช้จ่ายต่อเดือน ส่งผลให้ระดับแรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางด้าน ขณะที่ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิเคราะห์จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในด้านสิ่งดึงดูดใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสิ่งดึงดูดใจพบว่า กลุ่มนักศึกษาเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจด้านการให้บริการสูงสุด รองลงมาคือเพศหญิง และเพศทางเลือก (LGBTQ+) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่านักศึกษาเพศชายมีระดับแรงจูงใจด้านการให้บริการแตกต่างจากนักศึกษาเพศหญิงและเพศทางเลือก (LGBTQ+) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 0.143 และ 0.262 ตามลำดับ ขณะที่การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาเพศหญิงและเพศทางเลือก (LGBTQ+) ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์จำแนกตามอายุ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา พบว่าแรงจูงใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีค่า $F = 2.767$ และ $Sig. = 0.042$ และด้านการประชาสัมพันธ์มีค่า $F = 3.058$ และ $Sig. = 0.028$

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุด รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (มว.) มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 0.230 ขณะที่การเปรียบเทียบระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่านักศึกษาจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีระดับแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างจากนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 0.306 เมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 0.240 เมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน และ 0.235 เมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ขณะที่การเปรียบเทียบระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิเคราะห์จำแนกตามระดับชั้นปี ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นปีแตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทุกมิติ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสิ่งดึงดูดใจพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีอายุการศึกษา มากกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจสูงที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 5 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 5 และกลุ่มที่มีอายุการศึกษามากกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และกลุ่มที่มีอายุการศึกษามากกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจแตกต่างจากกลุ่มที่มีอายุการศึกษามากกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าความแตกต่างเฉลี่ยสูงที่สุด

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีระยะเวลาการศึกษามากกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสูงที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 5 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และกลุ่มที่มีระยะเวลาการศึกษามากกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับแรงจูงใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างจากกลุ่มที่มีระยะเวลาการศึกษามากกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความแตกต่างเฉลี่ยสูงที่สุด

แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการคมนาคมจำแนกตามระดับชั้นปีของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีแรงจูงใจด้านการคมนาคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 5 กับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีอื่นและกลุ่มที่มีประสบการณ์เรียนมากกว่า 5 ปี

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจด้านการคมนาคมสูงสุด รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ขณะที่กลุ่มที่มีประสบการณ์เรียนมากกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 มีแรงจูงใจด้านการคมนาคมแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นปีสูงมีความสำคัญต่อความสะดวกในการเดินทาง การเข้าถึงพื้นที่ และระบบคมนาคมมากกว่ากลุ่มอื่น

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการประชาสัมพันธ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เรียนมากกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 มีแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างจากกลุ่มที่มีประสบการณ์เรียนมากกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจด้านการให้บริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี รองลงมาคือชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 ตามลำดับ ขณะที่ชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า กลุ่มชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีระดับแรงจูงใจด้านการให้บริการ แตกต่างจากกลุ่มชั้นปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.157, 1.193, 1.210 และ 1.225 ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มชั้นปีที่ 5 ยังมีระดับแรงจูงใจแตกต่างจากกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = -1.443) ขณะที่การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 และกลุ่มมากกว่า 5 ปี ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์จำแนกตามสถานภาพ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในทุกด้านสูงกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพสมรส

ผลการวิเคราะห์จำแนกตามค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน พบว่าค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน มีผลต่อระดับแรงจูงใจในบางด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการคมนาคม ($F = 3.273$,

Sig. = 0.021) และด้านการให้บริการ ($F = 3.096$, Sig. = 0.027) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนแตกต่างกัน มีการรับรู้แรงจูงใจในสองด้านดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการคมนาคมพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท มีระดับแรงจูงใจด้านการคมนาคมแตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 9,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.242

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการให้บริการ จำแนกตามค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาได้รับต่อเดือนพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท มีระดับแรงจูงใจด้านการบริการแตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 6,001–9,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.271 นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 6,001–9,000 บาท มีระดับแรงจูงใจด้านการให้บริการแตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 9,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.274

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวจุดทางเดินที่ในอุทยานแห่งชาติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถอธิบายได้จากแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคเชิงประสบการณ์ (Experiential Consumption) ซึ่งมองว่าการท่องเที่ยวไม่ได้เป็นเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อน แต่เป็นการแสวงหาประสบการณ์ ความผ่อนคลาย และการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาซึ่งเป็นวัยที่ให้คุณค่ากับกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยวเชิงไลฟ์สไตล์

แรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมา คือ ความสวยงามของสถานที่ สภาพอากาศและบรรยากาศของสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของคัชพล จันทเพชร (2564) ที่กล่าวถึงการพัฒนาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย พบว่าความสวยงามและการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว ความสะอาดของสถานที่ มีมุมถ่ายภาพที่หลากหลาย มีร้านอาหารและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่หาซื้อได้ง่ายสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว บรรยากาศ และเอกลักษณ์ของพื้นที่เป็นหลัก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต่อแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งฟ้า สะแกกลาง (2562) ที่ได้ผลการศึกษาว่าแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก เนื่องจากความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านที่พักในวันหยุดต่อเนื่อง วันหยุดเทศกาลหรือช่วงจัดกิจกรรมใหญ่ ๆ ที่พักไม่เพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวต้องกางเต็นท์การเปิดช่องทางทางอินเทอร์เน็ตในการจองที่พักเพื่อความสะดวกสบายก็เป็นอีกประเด็นที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการ

ด้านการคมนาคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการเดินทาง ความเหมาะสมและระยะเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาของศิรินันท์ พงษ์นิรันดร์ และคณะ (2559) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐควรจัดการคมนาคมและการจราจรโดยกำหนดพื้นที่จอดรถของนักท่องเที่ยวเพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการคมนาคมและการสัญจรภายในสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงจัดให้มีรถนำเที่ยวพร้อมทั้งกำหนดตารางเวลาเดินทางเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีศูนย์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว มีการอัปเดตข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เช่น ถ่ายภาพบรรยากาศธรรมชาติของสถานที่ และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ หรือผ่านทาง Fanpage Facebook สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งฟ้า สะแกกลาง (2562) พบข้อมูลว่า แรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ที่มีผลการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกัน เนื่องจากจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติเป็นสถานที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจนอกจากความสวยงามตามธรรมชาติแล้ว ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังใช้เวลาไม่มากจึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวบางคนเพิ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกทำให้ไม่รู้จักจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติดีพอ ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ในบริเวณจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงมีความสำคัญเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องก่อนเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

ด้านการให้บริการ คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างรวดเร็ว น่าเชื่อถือ และตอบสนองนักท่องเที่ยวได้อย่างตรงจุดสอดคล้องกับงานวิจัยของคัชพล จันเพชร (2564) ที่พบว่า การอบรมพนักงานเรื่องการบริการ การใช้อุปกรณ์อย่างถูกต้อง การบำรุง ดูแลอาคารสถานที่ การสร้างความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น และงานวิจัยของวันวิสาข์ พลอยอินสว่าง และ พิทักษ์ ศิริวงศ์ (2566) ที่พบว่า กระแสสังคมในปัจจุบันส่งผลให้รูปแบบการท่องเที่ยวทางเต็นท์เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนด้านลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่รุ่นใหม่ จึงทำให้ต้องมีแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบกางเต็นท์ให้มีความยั่งยืนและครอบคลุมให้ครบทุกมิติ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างตามค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเฉพาะด้านการคมนาคมและด้านการให้บริการ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากแนวคิดเรื่องความอ่อนไหวต่อราคาและความคุ้มค่า โดยนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่ำมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับต้นทุนการเดินทางและความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากกว่านักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายสูง ขณะที่นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายในระดับปานกลางถึงสูงมีความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการ ความสะดวกสบาย และความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่า

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lim and Tkaczynski (2017) ที่กล่าวว่า สถานะทางการเงิน แหล่งทุน ส่งผลให้ความคาดหวังต่อคุณภาพบริการแตกต่างกัน ผลพบว่ากลุ่มงบประมาณต่ำให้ค่าน้ำหนักกับการคมนาคมเพื่อลดต้นทุนและความเสี่ยงของการเดินทาง ส่วนกลุ่มงบประมาณปานกลางถึงสูง ให้ค่าน้ำหนักกับการให้บริการเพื่อให้ได้ประสบการณ์ที่คุ้มค่าและสอดคล้องกับระดับความคาดหวังของตนเอง

นอกจากนี้ ความแตกต่างของแรงจูงใจตามระดับชั้นปีสะท้อนให้เห็นว่า ประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษา โดยนักศึกษาชั้นปีสูงหรือผู้ที่มีประสบการณ์การศึกษามากกว่า มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับคุณภาพของการบริการ ระบบคมนาคม และการจัดการพื้นที่มากกว่านักศึกษาชั้นปี 1-2 สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐจุฑา นกจันทร์ (2555) ที่กล่าวว่า คนเจนเอเรชั้นที่ประสบการณ์แตกต่างกันมีแรงจูงใจที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาการจัดการจุดทางเดินที่ในอุทยานแห่งชาติให้สอดคล้องกับกลุ่มนักศึกษาที่มีลักษณะและความต้องการแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่เพียงชี้ให้เห็นความแตกต่างเชิงสถิติ แต่ยังสะท้อนแรงจูงใจเชิงประสบการณ์ของนักศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาการจัดการจุดทางเดินที่ในอุทยานแห่งชาติ โดยควรออกแบบรูปแบบการสื่อสารและการให้บริการให้เหมาะสมกับกลุ่มนักศึกษาที่มีระดับประสบการณ์แตกต่างกัน เช่น การจัดแพ็คเกจกิจกรรมสำหรับผู้เริ่มต้น และการยกระดับมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มที่มีประสบการณ์สูง

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ พบว่า นักศึกษามีระดับแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการคมนาคม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการ สะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวแบบทางเดินที่ในอุทยานแห่งชาติเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการพักผ่อน การเรียนรู้ และการใช้เวลาว่างของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ ระดับชั้นปี สถาบันอุดมศึกษา และค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน ส่งผลให้ระดับแรงจูงใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในบางด้าน ขณะที่อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยใกล้เคียงกันและมีรูปแบบการดำเนินชีวิตคล้ายคลึงกัน มีการรับรู้แรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาได้รับต่อเดือนส่งผลต่อแรงจูงใจโดยเฉพาะด้านการคมนาคมและด้านการให้บริการ ซึ่งนักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อความสะดวกในการเดินทาง และคุณภาพการให้บริการที่ต่างกันอย่างชัดเจน ขณะที่แรงจูงใจด้านสิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก และการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญในระดับสูงต่อทุกกลุ่มโดยไม่ขึ้นกับระดับค่าใช้จ่าย ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า คุณค่าของ

ทรัพยากรธรรมชาติและ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยพื้นฐานร่วมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักศึกษา

โดยสรุป แรงจูงใจในการท่องเที่ยวจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติของนักศึกษาเป็นแรงจูงใจเชิงประสบการณ์ที่มีหลายมิติ และได้รับอิทธิพลจากทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและบริบททางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนา

1. ระบบการคมนาคม และคุณภาพการให้บริการ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไปด้วยกัน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ได้รับอิทธิพลจากความแตกต่างด้านค่าใช้จ่ายของนักศึกษาอย่างชัดเจน การจัดการเส้นทางการเดินทางที่สะดวก ปลอดภัยและมีข้อมูลที่ชัดเจน รวมถึงการยกระดับมาตรฐานการบริการของเจ้าหน้าที่ จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในด้านการประชาสัมพันธ์ ควรพัฒนาศูนย์การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

นอกจากนี้ ควรออกแบบแนวทางการบริหารจัดการที่คำนึงถึงความแตกต่างของนักศึกษาในแต่ละระดับชั้นปีและระดับค่าใช้จ่าย เช่น การจัดบริการพื้นฐานที่เข้าถึงได้สำหรับนักศึกษาที่มีงบประมาณจำกัด รวมไปถึงเพิ่มการบริการเสริมเพื่อรองรับนักศึกษาที่มีความคาดหวังด้านคุณภาพและความสะดวกสบายสูง ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการจุดกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักศึกษาที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คัชพล จันเพชร. (2564). การพัฒนาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 10(2), 11-24.
- ฉัฐจุฑา นกจันทร์. (2555). การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และบุคลากรเจนเนอเรชั่นวาย: ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. *จันทร์เกษมสาร*, 18(34), 117-125.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2568). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของไทย. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 6(1), 78-92.
- ณัฏฐา กะการดี. (2567). แผนธุรกิจลานกางเต็นท์และกิจกรรมเชิงเกษตรของลานกางเต็นท์ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร. *วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน*, 2(2), 20-27.

- ณัฐวดี ชลคณานุกูล, และวิลาสินี ยนต์วิทย์. (2567). การศึกษาคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแบบลานกางเต็นท์ในจังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 18(1), 96–109.
- นันทน์ภัส นุชสาย, ปริมดา กิตติกุลนที, จิตติมา อังกรวัชรพันธ์, ปุญญินันต์ สอนถม, รัชนิดาวรรณ โภคทรัพย์, และรพีพรรณ รัตนารัตน์. (2568). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นซีที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม*, 3(4), 175–195.
- รุ่งฟ้า สะแกกลาง. (2562). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว สืบค้น จาก <http://dspace.bu.ac.th/jspui/handle/123456789/4201>
- วันวิสาข์ พลอย อินสว่าง, และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2566). เรื่องเล่าการท่องเที่ยวแบบกางเต็นท์สู่แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี*, 4(2), 28–42.
- ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร์, โอชัญญา บัวธรรม, และชัชชญา ยอดสุวรรณ. (2559). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียวจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(1), 234–259.
- สายทอง สมแก้ว, ปิยะพิศ ขอนแก่น, รัชนิวรรณ คำตัน, และปัญญพร คำโย. (2568). การประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านนันทนาการเพื่อการจัดการพื้นที่ลานกางเต็นท์เอื้อเงินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 14(3), 300–315.
- Chiadmi, M., Kahn, R., de La Fortelle, E., & Fourme, R. (1993). Derivation by statistical methods of phase information from multiple-wavelength anomalous diffraction data. Basic questions, 'best' electron-density map, implementation and tests. *Biological Crystallography*, 49(6), 522–529.
- Lim, S. S., & Tkaczynski, A. (2017). Origin and money matter: The airline service quality expectations of international students. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 244–252.

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายหาดอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
The impact of tourism on the beach areas of Mueang Songkhla District,
Songkhla Province.

สุวนันท์ ชูทุ่งยอ¹ ชนิตรา แก้วมีศรี^{2*} และ นาชีร่า จันทอง³

Suwanan Chuthungyor¹ Chanitra kaewmisri^{2*} Nachira Chanthong³

¹คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²⁺³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

¹ Faculty of Environmental Management, Prince of Songkla University

²⁺³ Student, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya

*Corresponding author, e-mail: Chanitra.k@rmutsvmail.com

Received February 9, 2026; Revised March 24, 2026; Accepted April 7, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พื้นที่ศึกษาครอบคลุมสวนสองทะเล ชายหาดสมิหลา ชายหาดชลาทัศน์ หาดเก้าเส้ง และหาดบ่ออิฐ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ แต่ยังเผชิญปัญหาขยะมูลฝอยและมลพิษทางน้ำจากการจัดการที่ไม่เพียงพอ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ช่วยสร้างรายได้และการจ้างงานในท้องถิ่น แต่มีความเปราะบางสูงหากพึ่งพาการท่องเที่ยวเพียงด้านเดียว และ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ แต่เสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมเพื่อตอบสนองการค้า และ 2) แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การจัดการขยะอย่างเป็นระบบ การยกระดับคุณภาพสินค้าและอาหารท้องถิ่น และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน องค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชายหาดอำเภอเมืองสงขลา

Abstract

This research aimed to 1) examine the impacts of tourism on beach areas in Mueang District, Songkhla Province and 2) propose guidelines for sustainable tourism development

from the perspectives of stakeholders. The study area included Suan Song Thale, Samila Beach, Chalatat Beach, Kao Saeng Beach, and Bo It Beach. A qualitative research methodology was employed. Data were collected through structured interviews with 25 key informants selected using purposive sampling, including representatives from the public sector, private sector, local communities, and tourists. Data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that 1) environmental impacts contributed to increased awareness of conservation; however, issues such as solid waste and water pollution persist due to inadequate management. Economic impacts generated income and employment opportunities for local communities but showed high vulnerability when relying solely on tourism. Socio-cultural impacts enhanced pride in local identity but posed risks of changes in traditional lifestyles to meet commercial demands. 2) Key development guidelines include improving basic infrastructure, implementing systematic waste management, enhancing the quality of local products and food, and promoting community participation in decision-making to achieve a balance between development and sustainable conservation.

Keywords: Sustainable Tourism, Elements of Sustainable Tourism, Beaches of Mueang Songkhla District.

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเล ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากและสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น (อรอนงค์ เฌิบแหลม, 2558) อีกทั้งการท่องเที่ยวยังมีบทบาทในการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม การกระตุ้นการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หากมีการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563) อย่างไรก็ตามการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ขาดการวางแผนและควบคุมอย่างเป็นระบบ อาจนำไปสู่ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมได้ เช่น การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การเพิ่มขึ้นของมลพิษและขยะจากกิจกรรมท่องเที่ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น (Hall, 2020; Smith, 2019)

จังหวัดสงขลา โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งที่มีความสำคัญในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ อาทิ ชายหาดสมิหลา ชายหาดชลาทัศน์ และชายหาดเก่าแสง ซึ่งมีความสวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2556) การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวส่งผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจในท้องถิ่น ทั้งในด้านรายได้และการจ้างงาน (ณัฐพล ทองคำ, 2565) ในขณะเดียวกันจากการสำรวจพบว่าการท่องเที่ยวก็ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น การใช้พื้นที่อย่างไม่เหมาะสมและแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์ การจัดการขยะ และการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์

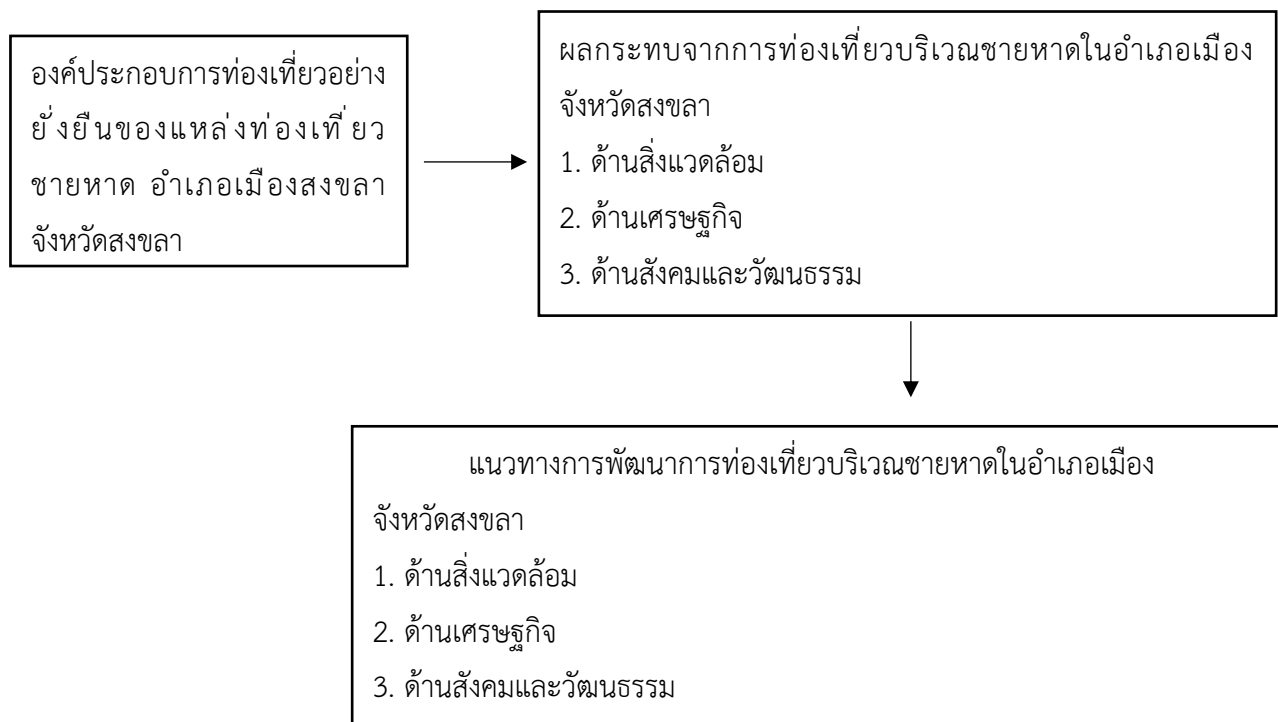
แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถูกนำมาใช้เป็นกรอบสำคัญในการวิเคราะห์ผลกระทบจากการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปควบคู่กับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาวและการคงไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม (เชิดชัย อ่องสกุล, 2561) จากบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวชายหาด อำเภอมะนัง จังหวัดสงขลา เพื่อสะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันของพื้นที่และนำไปสู่การเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอมะนัง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอมะนัง จังหวัดสงขลา

อย่างยั่งยืนในทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการดำเนินงานเชิงคุณภาพแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน มีดังต่อไปนี้

1.1 หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน ได้แก่ เทศบาลนครสงขลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา ตำรวจท่องเที่ยว พนักงานเทศกิจ เป็นต้น และดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.2 หน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการของที่ระลึก และผู้ประกอบการร้านอาหาร เป็นต้น และดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.3 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 10 คน ซึ่งพิจารณาจากนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยออกแบบสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ผลกระทบการท่องเที่ยวชายหาดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยตั้งประเด็นคำถาม ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลเชิงลึก โดยมีกระบวนการพัฒนาเครื่องมือวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความวิชาการ ทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวชายหาด เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดประเด็นคำถามและขอบเขตเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

3.2 จัดทำโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดหัวข้อและประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ เพื่อให้ครอบคลุมมิติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างครบถ้วน

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยและการหาความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ (IOC) จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เครื่องมือมีความชัดเจน ถูกต้องและสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย (Try-out) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามแผนการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อกลุ่มผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว จะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) องค์ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวชายหาด อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอมือง จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอมือง จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยได้จำแนกผลการศึกษาออกเป็น 3 องค์ประกอบหลักตามกรอบแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังต่อไปนี้

1.1 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impacts)

1.1.1 ด้านบวก การท่องเที่ยวกลายเป็นกลไกสำคัญที่สร้าง ความตระหนักรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ให้กับทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว มีการดำเนินโครงการที่เป็นรูปธรรม เช่น การคัดแยกขยะเพื่อลดมลพิษทางทะเล และโครงการชายหาดปลอดบุหรี่ โดยในพื้นที่อย่างสวนสองทะเลและหาดเก้าเส้ง มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการฟื้นฟูระบบนิเวศใต้ทะเล เช่น การปลูกปะการังเทียมและการดำน้ำเก็บขยะ ซึ่งช่วยให้ภาพลักษณ์ของพื้นที่เปลี่ยนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

1.1.2 ด้านลบ ปัญหาที่วิกฤตที่สุด คือ การจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะพลาสติกและบรรจุภัณฑ์อาหารที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากปัจจัยเสริม คือ ถังขยะและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้องน้ำมีจำนวนไม่เพียงพอ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบปัญหา มลพิษทางน้ำจากกิจกรรมการล้างตัวของนักท่องเที่ยวหลังจากเล่นน้ำทะเลและน้ำทิ้งจากร้านอาหารหรือโรงแรมโดยรอบชายหาดชลาทัศน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและความปลอดภัยในการทำกิจกรรมทางน้ำ จึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว และมีความเสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่งและการทำลายแนวปะการังจากการขยายตัวของธุรกิจริมหาดโดยขาดการควบคุม

ภาพที่ 2 สภาพแวดล้อมบริเวณหาดชลทัศน์

1.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (Economic Impacts)

1.2.1 ด้านบวก การท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้หมุนเวียนมหาศาล ทั้งทางตรงจากการขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก และทางอ้อมผ่านธุรกิจที่พัก รถรับส่ง และสินค้า OTOP ในท้องถิ่น อีกทั้งยังเกิดการจ้างงานทั้งแบบชั่วคราวในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ สงกรานต์และงานประจำปีต่าง ๆ ในอำเภอเมือง สงขลา โดยพื้นที่อย่างหาดสมิหลาและชลทัศน์ถือเป็นพื้นที่องหลักในการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนและเพิ่มมูลค่าการลงทุนในโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

1.2.2 ด้านลบ โครงสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นมีความเปราะบาง เนื่องจากชุมชนมีการพึ่งพาการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว หากเกิดวิกฤต เช่น โรคระบาดหรือภัยธรรมชาติ รายได้ของชุมชนจะหายไปทันที นอกจากนี้ยังพบปัญหาต้นทุนแฝง เช่น ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสสิ่งอำนวยความสะดวกและการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลง เป็นต้น ในส่วนของธุรกิจรายย่อย (Small and Medium Enterprises = SMEs) เผชิญกับการแข่งขันด้านราคาที่สูงทำให้ต้องลดคุณภาพสินค้าเพื่อความอยู่รอด จึงส่งผลให้ธุรกิจขนาดเล็กบางส่วนไม่สามารถแข่งขันได้และต้องปิดตัวลง

ภาพที่ 3 ร้านอาหารบริเวณชายหาด

1.3 ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociol - Cultural Impacts)

1.3.1 ด้านบวก การท่องเที่ยวเป็นช่องทางในการเผยแพร่อัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิถีประมงพื้นบ้านที่หาดเก้าเส้งและหาดบ่ออิฐ การแสดงศิลปวัฒนธรรมและงานหัตถกรรม เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเล่าเรื่องราวและสืบสานประเพณี นอกจากนี้ยังส่งเสริมความสามัคคีผ่านความร่วมมือในการดูแลรักษาพื้นที่สาธารณะร่วมกันด้วย

1.3.2 ด้านลบ การปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) เสี่ยงต่อการทำให้ วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกบิดเบือนเพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้หากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเกินไปอาจก่อให้เกิดความแออัดและความวุ่นวายในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งอาจสร้างความตึงเครียดระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้ จึงส่งผลกระทบให้พฤติกรรมของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนแปลงไปโดยให้ความสำคัญกับรายได้มากกว่าการรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมได้

ภาพที่ 4 บรรยากาศริมหาดสมิหลาที่สงขลา

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ลำดับ	ประเด็นผลกระทบ	ด้านผลกระทบ	ผลการศึกษาโดยสรุป
1	สิ่งแวดล้อม	ด้านบวก	การท่องเที่ยวช่วยสร้างความตระหนักรู้ด้านการอนุรักษ์ ก่อให้เกิดโครงการคัดแยกขยะ ชายหาดปลอดบุหรี่ เพิ่มพื้นที่สีเขียว และ

ลำดับ	ประเด็น ผลกระทบ	ด้าน ผลกระทบ	ผลการศึกษาโดยสรุป
			ฟื้นฟูระบบนิเวศ เช่น การปลูกปะการังเทียมและดำน้ำเก็บขยะ ส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น
		ด้านลบ	ในพื้นที่พบปัญหาขยะพลาสติกเพิ่มขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ เกิดมลพิษทางน้ำจากกิจกรรมท่องเที่ยวและสถานประกอบการ เสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่งและการทำลายแนวปะการัง
		แนวทางการพัฒนา	การพัฒนาโครงการชายหาดสีเขียว (Green Beach) ติดตั้งถังขยะแยกประเภท เพิ่มแสงสว่างในจุดเสี่ยง และส่งเสริมให้ร้านค้าจัดการขยะอย่างเป็นระบบ
2	เศรษฐกิจ	ด้านบวก	การท่องเที่ยวสร้างรายได้หมุนเวียนแก่ชุมชน เกิดการจ้างงานทั้งชั่วคราวและถาวร สนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น เช่น OTOP ที่พัก และร้านอาหาร ช่วยกระตุ้นการลงทุนในพื้นที่
		ด้านลบ	ชุมชนพึ่งพาการท่องเที่ยวสูง ทำให้เศรษฐกิจเปราะบางเมื่อเกิดวิกฤต มีต้นทุนแฝงด้านการบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร SMEs เผชิญการแข่งขันด้านราคาสูงจนบางส่วนต้องปิดกิจการ
		แนวทางการพัฒนา	การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) เพื่อกระจายรายได้สู่คนในพื้นที่ การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการในราคาที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มอัตราการท่องเที่ยวซ้ำ
3	สังคมและวัฒนธรรม	ด้านบวก	การท่องเที่ยวช่วยเผยแพร่อัตลักษณ์ท้องถิ่น ส่งเสริมความภาคภูมิใจของชุมชนและเยาวชน กระตุ้นการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสร้างความสามัคคีในการดูแลพื้นที่สาธารณะ
		ด้านลบ	การท่องเที่ยวแบบมวลชนเสี่ยงต่อการบิดเบือนวัฒนธรรม เกิดความแออัดและความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนรุ่นใหม่
		แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทหลักในการออกแบบกิจกรรม ใช้ Storytelling ถ่ายทอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างถูกต้อง และใช้สื่อโซเชียลมีเดียสร้างแบรนด์ชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา อย่างยั่งยืน ในทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 การจัดการสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการจัดทำโครงการชายหาดสีเขียว (Green Beach) โดยติดตั้งถังขยะแยกประเภทให้ทั่วถึง เพิ่มแสงสว่างในจุดเสี่ยง และรณรงค์ให้ร้านค้าจัดการขยะของตนเองอย่างเคร่งครัด

2.2 การยกระดับเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) ที่เน้นให้ชาวบ้านได้รับผลประโยชน์โดยตรง และพัฒนาคุณภาพอาหารและบริการให้มีมาตรฐานสม่ำเสมอในราคายุติธรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาซ้ำ

2.3 การอนุรักษ์วัฒนธรรม ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผนกิจกรรมท่องเที่ยว โดยใช้การเล่าเรื่อง (Storytelling) เพื่อสื่อสารประวัติศาสตร์และความเชื่อท้องถิ่นอย่างถูกต้อง พร้อมทั้งใช้โซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์แบรนด์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

อภิปรายผลการวิจัย

การท่องเที่ยวชายหาดเมืองสงขลาแม้จะช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนและส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ แต่ก็มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมในหลายมิติเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผ่านกิจกรรมคัดแยกขยะ โครงการชายหาดปลอดบุหรี่ และการฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเล เช่น การปลูกปะการังเทียมและการดำน้ำเก็บขยะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ United Nations World Tourism Organization (UNWTO, 2018) ที่ระบุว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรับผิดชอบ และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างไรก็ตาม ปัญหาขยะพลาสติก มลพิษทางน้ำ และการขยายตัวของธุรกิจริมหาดโดยขาดการควบคุม สะท้อนให้เห็นข้อจำกัดด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Weaver (2006) ที่ชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวชายฝั่งมักประสบปัญหาขยะ น้ำเสีย และการเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ หากไม่มีระบบบริหารจัดการพื้นที่และขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) อย่างเหมาะสม ปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรในระยะยาว ส่วนด้านเศรษฐกิจ พบว่าการท่องเที่ยวชายหาดมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้หมุนเวียนและโอกาสการจ้างงานในชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่หลักอย่างหาดสมิหลาและชลาทัศน์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองสงขลา ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานของ Ashley และ Mitchell (2009) ที่ระบุว่าการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นและช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะเดียวกัน การพึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักเพียงด้านเดียว ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจมีความเปราะบาง โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤต เช่น โรคระบาดหรือภัยธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ Butler (1999) ที่ชี้ว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามวงจรชีวิตแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Area Life Cycle: TALC) หากขาดการกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจจะทำให้พื้นที่เข้าสู่ระยะชะลอตัวและถดถอยได้ง่าย นอกจากนี้ การแข่งขันด้านราคาของผู้ประกอบการรายย่อยยังสะท้อนปัญหาการท่องเที่ยวเชิงมวลชนที่เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมการเผยแพร่อัตลักษณ์ท้องถิ่น เช่น วิถีประมงพื้นบ้าน งาน

หัตถกรรม และกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งช่วยสร้างความภาคภูมิใจและความเข้มแข็งให้กับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Richards (2011) ที่ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ท้องถิ่นและเพิ่มคุณค่าทางสังคมอย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวแบบมวลชนและความแออัดของนักท่องเที่ยวอาจนำไปสู่การบิดเบือนวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ Cohen (1988) ที่ชี้ว่าการนำวัฒนธรรมมาใช้เป็นสินค้า (Commodification of Culture) อาจลดทอนความหมายเชิงจิตวิญญาณและคุณค่าดั้งเดิมของชุมชน หากขาดการควบคุมและการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง

แนวทางการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการแบบบูรณาการ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และนักท่องเที่ยว แนวทางที่ผู้ให้ข้อมูลเสนอประกอบด้วย การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เช่น การเพิ่มถังขยะ การคัดแยกขยะ การรณรงค์ลดการใช้พลาสติก และการจัดกิจกรรมเก็บขยะชายหาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในด้านเศรษฐกิจ แนวทางสำคัญ คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการท้องถิ่น การพัฒนาโครงการขายหาดสีเขียว การจัดการขยะอย่างเป็นระบบ และการใช้การเล่าเรื่อง (Storytelling) เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Goodwin และ Santilli (2009) ที่ระบุว่า การให้ชุมชนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว จะช่วยกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและเพิ่มความยั่งยืนในระยะยาว

ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวชายหาดในอำเภอเมืองสงขลาจึงควรดำเนินการแบบบูรณาการทั้งสามมิติ คือ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม โดยเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวชายหาด อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวช่วยสร้างความตระหนักด้านการรักษาความสะอาดชายหาดและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดกิจกรรมรณรงค์เก็บขยะ การคัดแยกขยะ และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถังขยะและพื้นที่บริการสาธารณะ ส่งผลให้ชายหาดมีความสะอาด น่าเที่ยว และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปริมาณขยะจากนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น การขาดจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ใช้พื้นที่บางกลุ่ม ถังขยะและห้องน้ำไม่เพียงพอ รวมถึงปัญหาน้ำเสีย มลพิษจากกิจกรรมทางน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง และความเสี่ยงต่อระบบนิเวศทางทะเล โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการขยายตัว

ของกิจกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจริมชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามาตรการอนุรักษ์ในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างได้อย่างยั่งยืน

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวชายหาดมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ ร้านค้า ธุรกิจบริการ และแรงงานในพื้นที่ รายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการจ้างงานและกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจมีความเปราะบาง โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ไม่คาดคิด เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด หรือภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านทุนแฝงจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าใช้จ่ายด้านการจัดการขยะ และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรง ส่งผลให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กบางรายประสบภาวะขาดทุนหรือไม่สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

1.3 ด้านสังคมวัฒนธรรม

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้เกิดการเผยแพร่วัฒนธรรม อาหารพื้นบ้าน และกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมแก่ผู้มาเยือน อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาความแออัด การใช้ทรัพยากรพื้นที่สาธารณะเกินขีดความสามารถ และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ การปรับรูปแบบกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อาจนำไปสู่การลดทอนความหมายดั้งเดิมของประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่น หากขาดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชายหาดในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ในด้านสิ่งแวดล้อมควรมุ่งเน้นการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น การส่งเสริมการคัดแยกขยะ และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว เพื่อรักษาความสะอาดและลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ในด้านเศรษฐกิจ ควรส่งเสริมการกระจายรายได้ในชุมชน สนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น และลดการพึ่งพาการท่องเที่ยวเชิงมวลชนเพียงอย่างเดียว พร้อมทั้งพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว และด้านสังคมวัฒนธรรม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควบคู่กับการอนุรักษ์อัตลักษณ์และวิถีชีวิตท้องถิ่น สร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวและการรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวในพื้นที่สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1.1 ด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐควรจัดทำโครงการ "ชายหาดสีเขียว" (Green Beach) โดยเพิ่มจำนวนถังขยะแยกประเภท ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย และรณรงค์ลดการใช้พลาสติกอย่างจริงจัง

2.1.2 ด้านเศรษฐกิจ สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) และยกระดับคุณภาพอาหารท้องถิ่นให้มีความสะอาดและราคาที่เป็นธรรมเพื่อดึงดูดการกลับมาซ้ำ

2.1.3 ด้านสังคม หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้ชุมชนเป็นผู้เล่าเรื่อง (Storytelling) และมีบทบาทหลักในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม เพื่อรักษาความหมายที่แท้จริงของประเพณีท้องถิ่น

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อวิเคราะห์บทบาทของประชาชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายหาด และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสมดุล

2.2.2 ควรศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวชายหาด ด้านปัญหาขยะ การกัดเซาะชายฝั่งหรือคุณภาพน้ำทะเล เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาว

2.2.3 ควรศึกษาพฤติกรรมและความตระหนักด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนามาตรการหรือกิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). รายงานสถานการณ์และการพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

เชิดชัย อ่องสกุล และ คำนวน นวลสนอง. (2561). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ณัฐพล ทองคำ. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุภาวดี โพธิยะราช. (2564). องค์ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเศรษฐกิจสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานจังหวัดสงขลา. (2556). รายงานการพัฒนาจังหวัดสงขลา. สืบค้น 2568, สิงหาคม 15, จาก <https://www.songkhla.go.th/frontpage>.

อรอนงค์ ฉะนิบแหลม. (2015) การเปลี่ยนแปลงพื้นที่แนวชายฝั่งกับทรัพยากรการท่องเที่ยว: ปัญหาและผลที่ตามมา. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 11(2), 134-145.

- Ashley, C., & Mitchell, J. (2009). *Tourism and poverty reduction: Pathways to prosperity*. London: Earthscan.
- Butler, R. W. (1999). Sustainable tourism: A state-of-the-art review. *Tourism Geographies*, 1(1), 7–25.
- Cohen, E. (1988). Authenticity and commoditization in tourism. *Annals of Tourism Research*, 15(3), 371–386.
- Goodwin, H., & Santilli, R. (2009). *Community-based tourism: A success?* London: ICRT Occasional Paper.
- Hall, C. M. (2020). *Tourism planning: Policies, processes and relationships* (3rd ed.). London: Routledge.
- Richards, G. (2011). Cultural tourism trends in Europe. *Tourism Management*, 32(5), 123–134.
- Smith, M. K. (2019). *Issues in cultural tourism studies* (4th ed.). London: Routledge.
- United Nations World Tourism Organization. (2018). *Tourism and sustainable development goals*. Madrid: UNWTO.
- Weaver, D. (2006). *Sustainable tourism: Theory and practice*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหาร
ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Foreign Tourists' Satisfaction with Service Quality of Restaurants
in Hat Yai District, Songkhla Province

อริชา อร่ามวงศ์วิวัฒน์^{1*} รุ่งวรินทร์ มรรคคงคา² ศิริประภา บุญสุวรรณ³ และ ธนินทร์ สังขดวง⁴
Aricha Aramwongwiwat^{1*} Rungwarin Makkhongkha² Siriprapa Boonsuwan³
and Thanin Sangkhaduang⁴

¹⁺²⁺³⁺⁴คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

¹Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya

*Corresponding author, e-mail: aricha.a@rmutsvmail.com

Received February 27, 2026; Revised April 2, 2026; Accepted April 7, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ 2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ โดยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และสุ่มแบบสะดวกจากนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้ t-test เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มและ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 36 - 48 ปี อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,000 - 30,000 บาท/เดือน สถานภาพแต่งงาน และมีสัญชาติมาเลเซีย 2) ภาพรวมของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.60) จำแนกเป็นด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ตามลำดับ 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจในแต่ละด้าน มีผลต่อระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และจากการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจด้านที่ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่มากที่สุด คือ ด้าน

ความเชื่อถือว่าว่างใจได้ ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของร้านอาหารในการให้บริการ ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานการบริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คุณภาพการให้บริการร้านอาหาร

Abstract

This research aimed to 1) examine the demographic characteristics of foreign tourists who use restaurant services in Hat Yai District. 2) Investigate the level of satisfaction of foreign tourists toward the service quality of restaurants in Hat Yai District. and 3) compare the satisfaction levels of foreign tourists toward restaurant service quality, classified by demographic characteristics.

This study employed a quantitative research approach, using questionnaires as the research instrument. a multi-stage sampling technique was applied, including purposive sampling and convenience sampling, with a total sample size of 400 foreign tourists. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing was conducted using inferential statistics, including t-test for comparing means between two groups and one-way ANOVA (F-test) for comparing means among more than two groups, with statistical significance set at the 0.05 level. The analysis was performed using SPSS software.

The findings revealed that. 1) most respondents were female, aged between 36–48 years, engaged in business or trade occupations, with an average monthly income of 15,000–30,000 Baht, married, and of Malaysian nationality. 2) the overall satisfaction level of foreign tourists was high ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.60), with dimensions ranked as follows tangibility, empathy, reliability, responsiveness, and assurance. and 3) the comparison of satisfaction levels based on personal characteristics showed statistically significant differences at the 0.05 level. Among the service quality dimensions, reliability had the greatest impact on foreign tourists' satisfaction with restaurant services in Hat Yai District. This reflects the ability of restaurants to deliver consistent and dependable services. Therefore, entrepreneurs should emphasize maintaining service standards continuously in order to build trust and confidence among tourists.

Keywords: Satisfaction, Foreign Tourists, Restaurant Service Quality

บทนำ

ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของอาหารไทยเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยมาอย่างยาวนาน อาหารไทยมีรากฐานจากสังคมเกษตรกรรมที่ผูกพันกับธรรมชาติและสายน้ำ ทำให้วัตถุดิบมีความหลากหลายตามฤดูกาล เมื่อนำมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะในการปรุง และการปรับตัวทางวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย จึงหล่อหลอมจนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสำคัญของชาติในปัจจุบัน (ชาติชาย มุกสง, 2565)

จังหวัดสงขลา ได้รับการประกาศให้เป็นสมาชิกเครือข่ายในสาขาอาหาร (Gastronomy) จากการนำเสนอความโดดเด่น คือ เป็นเมือง 2 ทะเล ได้แก่ ทะเลอ่าวไทย และทะเลสาบสงขลา นอกจากนี้ยังมีชื่อเสียงในเรื่องของอาหารทะเล 3 น้ำ ซึ่งเป็นจุดบรรจบของน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ทำให้อาหารทะเลในบริเวณดังกล่าวมีเนื้อแน่น นุ่ม หวาน ไม่มีกลิ่นคาวและกลิ่นโคลน เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) คุณภาพสูง นอกจากนี้ยังมีภูมิโนเวตแบบโหนด - นา - เล คือ ต้นตาล ท้องนา และทะเล เป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำ ก่อให้เกิดวัตถุดิบในการทำอาหารที่หลากหลาย ทำให้กลายเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของเมืองสงขลาจนถึงปัจจุบัน และมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายมีศักยภาพและมีความโดดเด่นในการขับเคลื่อนเมือง การได้รับคัดเลือกจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ให้เป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (UNESCO Creative Cities Network - UCCN) ประจำปี 2025 จะช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดสงขลา รวมถึงภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยด้วย ต่อยอดพลังอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทย รัฐบาลพร้อมเดินหน้านายกระดับศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมไทยสู่เวทีนานาชาติอย่างภาคภูมิใจ (กรมประชาสัมพันธ์, 2568)

จังหวัดสงขลาซึ่งเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวหลักสำคัญของจังหวัดสงขลา พบว่าร้านอาหารในจังหวัดสงขลา ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยการนำเสนออาหารภาคใต้ และอาหารเปอรานากันเพราะมีวิถีชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่โดดเด่น จากการอยู่ร่วมกันของคนไทยพุทธ คนมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่จังหวัดสงขลา และประเทศไทย ในการยกระดับเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาประเทศไทย ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น (ธัญพร อริยะเศรษฐี และคณะ, 2568)

จากผลการสำรวจย่านเศรษฐกิจในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวหลักสำคัญของจังหวัดสงขลา พบว่าร้านอาหารที่เปิดบริการเป็นร้านอาหารเก่าแก่มีย่าน และมีความหลากหลายโดยการพัฒนาศูนย์กลางการค้าเมืองหาดใหญ่ให้เป็นศูนย์กลางด้านอาหาร อาศัยทุนเดิมที่มีการฟื้นฟูศักยภาพเป็น "ถนนแห่งอาหารเมืองหาดใหญ่" (Hatyai Gastronomy City) เป็นอีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจเมืองหาดใหญ่ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการกระตุ้นเศรษฐกิจ การปรับปรุงลักษณะทางกายภาพถนนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อรองรับถนนแห่งอาหารเมืองหาดใหญ่ โดยมีเทศกาลและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จัดกิจกรรมขึ้น เช่น เทศกาลกินเจ นักท่องเที่ยวชาวไทยเชื้อสายจีนนิยมมาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลกินเจ (Bunnoon et al, 2020)

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวจากมาเลเซียและสิงคโปร์ จนติดอันดับ 1 ใน 3 จุดหมายปลายทางที่คุ้มค่าที่สุดในเอเชียต่อเนื่องเป็นปีที่ 2

หาดใหญ่ กลายเป็น เมืองท่องเที่ยวดาวรุ่ง ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะจาก มาเลเซียและสิงคโปร์ เลือกเดินทางมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยจุดเด่นเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาหารอร่อย เดินทางสะดวก และราคาสบายกระเป๋า ความสำเร็จนี้สะท้อนถึง ศักยภาพของเมืองรองไทย ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยความคุ้มค่าและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองกระจายรายได้สู่ภูมิภาค และสร้างความยั่งยืนให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567)

ดังนั้นคณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ เพื่อผลที่ได้จากการศึกษา สามารถเป็นข้อมูลสำคัญให้กับผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ ได้ใช้ประกอบการตัดสินใจและวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการร้านอาหารได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้ทั้งในเวทีระดับประเทศและในระดับนานาชาติ

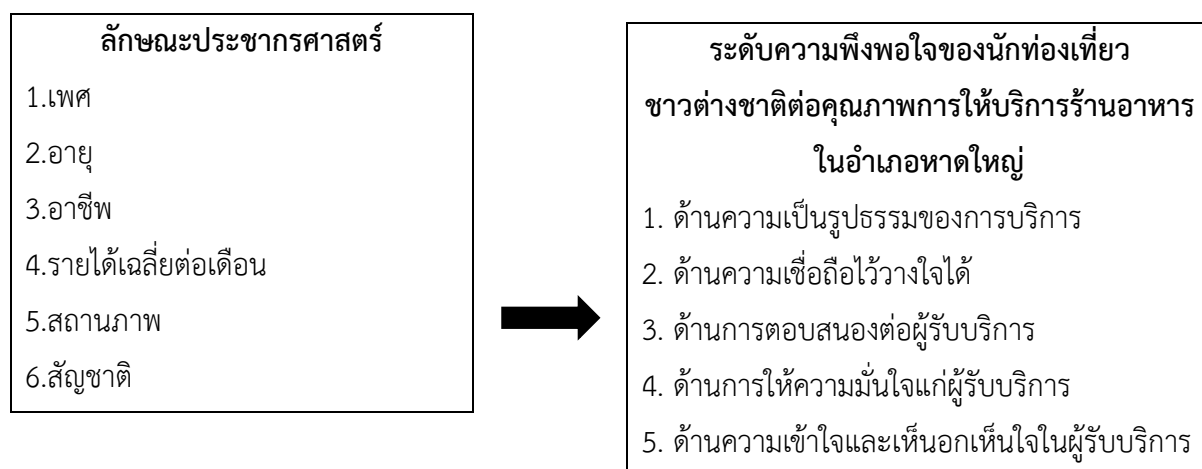
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ โดยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาใช้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวน 3,863,278 คนต่อปี (สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา, 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% โดยผู้วิจัยมีการเก็บแบบสอบถามเพื่อใช้ในการหาคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ที่ส่งผลต่อประสบการณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัญชาติของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)
- มาเลเซีย	173
- จีน	107
- สิงคโปร์	67
- อินโดนีเซีย	33
- อังกฤษ	6
- อินเดีย	4
- ฟิลิปปินส์	8
- รัสเซีย	1
- แคนาดา	1
รวม	400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และสัญชาติ ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ ด้วยวิธีการเก็บแบบสอบถามโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) คือ การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) รวมจำนวน 400 ชุด ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในแต่ละด้าน ใช้คำถามปลายปิด (Close-Ended Response Question) โดยให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

3. การสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมีประสิทธิภาพและสามารถตอบคำถามการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อกำหนดประเด็นเป็นข้อคำถามที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือที่มีความครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2 กำหนดโครงร่างของแบบสอบถาม โดยสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตในการศึกษาวิจัย

3.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้คำถามครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ข้อเสนอแนะ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และตรวจสอบความเชื่อมั่นตามกระบวนการที่กำหนด ก่อนนำแบบสอบถามไปปรับปรุงอีกครั้งในกรณีที่แบบสอบถามต้องแก้ไข โดยทั้งหมดนี้ดำเนินการด้วยความระมัดระวังทางด้านจริยธรรม

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อประเมินตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์และนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) การแปลผลดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.5 – 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงใช้ได้ และผลของ IOC ได้ 0.95

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) คือ การตรวจสอบคุณสมบัติของเครื่องมือวัด ที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือนั้น ๆ ให้ผลการหาค่าที่คงที่ไม่ว่าจะใช้หาก็ครั้งก็ตามกับกลุ่มเดิม นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย โดยผู้วิจัยเลือกทดลองในพื้นที่จังหวัดสงขลา นำข้อมูลที่ได้ไปหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตรการ กำหนดค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจะต้องมากกว่าหรือเท่า 0.7 หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากลุ่มตัวอย่างจริงได้ ผลที่ได้คือ 0.90

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการแจกแจงข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และสัญชาติ และเพื่อใช้วัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเป็นการ หาค่าพื้นฐานทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ส่วนที่ 2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) เป็นการวิเคราะห์หาความแตกต่างระดับความพึงพอใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่าง t-test เพื่อทดสอบหาความแตกต่าง หาค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test เพื่อทดสอบค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และสัญชาติ โดยตั้งระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 และใช้โปรแกรมการคำนวณสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัย

1. ลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น เป็นเพศหญิงจำนวน 221 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 55.30 มีอายุระหว่าง 36-48 ปี จำนวน 206 คน ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 175 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท/เดือน จำนวน 171 คน สถานภาพแต่งงาน จำนวน 209 คน มีสัญชาติมาเลเซีย จำนวน 173 คน

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
- ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.06	0.67	มาก
- ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้	3.99	0.69	มาก
- ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	3.97	0.70	มาก
- ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	3.95	0.79	มาก
- ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ	3.99	0.60	มาก
รวม	3.99	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 ข้อมูลระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.068, S.D. = 0.671) รองลงมาคือ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.993, S.D. = 0.609) ด้านความ

เชื่อถือไว้วางใจได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.992, S.D. = 0.696) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.973, S.D. = 0.700) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.953, S.D. = 0.799) ตามลำดับ

3. ข้อมูลสรุปการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 ตารางสรุปแสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณภาพการให้บริการร้านอาหาร	อายุ	อาชีพ	รายได้		สถานภาพ	สัญชาติ
			เฉลี่ย	ต่อเดือน		
- ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ		Sig	Sig			Sig
		= 0.01*	= 0.03*			= 0.01*
- ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้	Sig	Sig	Sig			Sig
	= 0.01*	= 0.01*	= 0.01*			= 0.01*
- ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ		Sig	Sig	Sig		Sig
		= 0.01*	= 0.01*	= 0.04*		= 0.01*
- ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ		Sig				Sig
		= 0.02*				= 0.01*
- ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ						Sig
						= 0.01*

หมายเหตุ: เครื่องหมาย * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เครื่องหมาย ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ต่ำกว่า 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 – 48 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้นยพร อริยะเสรี และคณะ (2568) ที่ได้ศึกษาการยกระดับเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาประเทศไทย ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารอำเภอหาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีช่วงอายุ 30 ปีตอนปลาย เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีกำลังซื้อและมีแนวโน้มที่จะสนใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) และการพักผ่อนที่มีคุณภาพแต่ราคาคุ้มค่า ซึ่งหาดใหญ่มีร้านอาหารหลากหลายที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้หญิงวัยนี้

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท/เดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2567) ที่ได้ศึกษาสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทยตลอดปี 2567 และงานวิจัยของ วิภาดา เถาธรรมพิทักษ์ และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารอำเภอหาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท/เดือน เพราะส่วนใหญ่มีรายได้ไม่สูงมากเนื่องจากค่าครองชีพต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดท่องเที่ยวจังหวัดอื่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม เช่น จังหวัดภูเก็ต หรือกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีสัญชาติมาเลเซีย และมีสถานภาพแต่งงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา รัตนมา (2560) ได้ศึกษาวิถีชีวิตเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่โดดเด่น จากการอยู่ร่วมกันของคนไทยพุทธ คนไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ได้เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยการนำเสนออาหารภาคใต้ และอาหารเปอรานากัน ซึ่งจะสร้างประโยชน์ให้แก่จังหวัดสงขลาและประเทศไทย ในการยกระดับเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาประเทศไทย ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยของ ฐาปนีย์ เกียรติไพบูลย์ (2568) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารอำเภอหาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีสัญชาติมาเลเซีย เนื่องจากมีพรมแดนติดประเทศไทย ทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ นอกจากนี้ กลุ่มนักท่องเที่ยวหลักยังมักมีสถานภาพแต่งงาน ซึ่งบ่งชี้ว่าเป็นการเดินทางในลักษณะ ครอบครัว หรือ คู่สามีภรรยา ที่มาเพื่อพักผ่อน ระยะเวลา วันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดยาว นิยมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การช้อปปิ้งสินค้าและอาหาร การนวดแผนไทย และการลิ้มลองอาหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของหาดใหญ่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่พบว่าเป็น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 221 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 55.3 มีอายุระหว่าง 36-48 ปี จำนวน 206 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.5 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 175 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท/เดือน จำนวน 171 คน มีสถานภาพแต่งงาน จำนวน 209 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.3 และมีสัญชาติมาเลเซีย จำนวน 173 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.3

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.068, S.D. = 0.671) รองลงมาคือ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X}$ = 3.993, S.D. = 0.609) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.992, S.D. = 0.696) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.973, S.D. = 0.700)

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

จากการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ข้อมูลข้างต้น พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจในแต่ละด้าน ไม่มีมีผลต่อระดับนัยสำคัญทางสถิติ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ผลต่อระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านสัญญา ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ผลต่อระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านอาชีพ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ผลต่อระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสัญญา ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ผลต่อระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านสัญญา ด้านการใส่ใจผู้มาใช้บริการ ผลต่อระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านสัญญาและอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ความพึงพอใจด้านที่ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่มากที่สุด คือ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของร้านอาหารในการให้บริการได้ตรงตามที่สัญญาไว้ ความถูกต้องแม่นยำ และความสม่ำเสมอในการให้บริการ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานการบริการอย่างต่อเนื่อง และฝึกอบรมพนักงานให้สามารถให้บริการได้อย่างน่าเชื่อถือ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.2 จากการศึกษาความพึงพอใจในด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ (Empathy) พบว่า เป็นด้านที่มีระดับความพึงพอใจในการมาใช้บริการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่น้อยที่สุด ซึ่งอาจสะท้อนถึงการขาดความเข้าใจในความต้องการเฉพาะบุคคลของนักท่องเที่ยว เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษา หรือข้อจำกัดเฉพาะบุคคล ดังนั้น ผู้ประกอบการควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และการสร้างความตระหนักรู้ให้กับพนักงานในเรื่องการบริการที่คำนึงถึงความหลากหลายของลูกค้า เพื่อเพิ่มระดับความพึงพอใจในมิตินี้ให้ดียิ่งขึ้น

1.3 จากการศึกษาความพึงพอใจในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) เช่น ความสะอาดของร้านอาหาร การแต่งกายของพนักงาน และความทันสมัยของอุปกรณ์ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ผู้ประกอบการควรรักษาความสะอาด และพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในร้านให้สวยงาม ทันสมัย และเหมาะสมกับการถ่ายรูปหรือแชร์ในโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พบได้บ่อยในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติในปัจจุบัน

1.4 จากการศึกษาความพึงพอใจในการตอบสนองต่อผู้รับบริการ (Responsiveness) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเร็วในการให้บริการและความใส่ใจต่อคำร้องขอของลูกค้า พบว่า คะแนนอยู่ในระดับ

ค่อนข้างดี แต่ยังมีพื้นที่ให้ปรับปรุง ผู้ประกอบการควรจัดให้มีระบบบริหารจัดการคิวและบริการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงปลูกฝังทัศนคติของพนักงานให้พร้อมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที

1.5 จากการศึกษาความพึงพอใจในการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) ซึ่งรวมถึง ความสุภาพของพนักงาน ความรู้ความสามารถในการให้บริการ และความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร ได้รับ คะแนนความพึงพอใจในระดับสูง แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการควรคงไว้ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้ และควรมีการส่งเสริมการใช้ภาษาต่างประเทศในระดับสื่อสารได้ เพื่อเพิ่มความมั่นใจของนักท่องเที่ยวจากหลากหลายประเทศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพร้อมและศักยภาพของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอหาดใหญ่ ในการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งด้านคุณภาพบริการ มาตรฐานสุขอนามัย และศักยภาพด้านการจัดการธุรกิจ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาในระดับพื้นที่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเข้าใจในเชิงลึกถึงแรงจูงใจ ความคาดหวัง และประสบการณ์ที่แท้จริงของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนผ่านแบบสอบถามได้ทั้งหมด ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างร้านอาหารประเภทต่าง ๆ เช่น ร้านอาหารท้องถิ่น ร้านอาหารนานาชาติ หรือร้านอาหารระดับหรู เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละประเภทของผู้ประกอบการ ควรขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดสงขลา หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบและปัจจัยความพึงพอใจในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในระดับภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). สถิติปี 2567 ต่างชาติเที่ยวไทย 35.54 ล้านคน ส่อง 10 อันดับ *เดินทางสูงสุด*. สืบค้น 2568, ตุลาคม 9, จาก <https://shorturl.asia/Glb2O>.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2568). ยูเนสโกประกาศรับรอง “น่าน-สงขลา” เข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์โลก ปี 2568. สืบค้น 2568, ตุลาคม 9, จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/39/iid/436992>.
- ชาติชาย มุกสง. (2565). *ปฏิวัติที่ปลายลิ้น: ปรับรสแต่งชาติอาหารการกินในสังคมไทยหลัง 2475*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- ฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์. (2567). *เส้นทางสู่ความเป็นเลิศของอาหารไทยผ่านคู่มือมิชลินไกด์*. สืบค้น 2568, กรกฎาคม 15, จาก <https://www.workpointtoday.com/michelin-guide-760271-2>.
- ธัญพร อริยะเศรณี, อรพรรณ จันทน์อินทร์, อัจฉรา รัตนมา, ธัญยาภรณ์ คำจตุ, & ชาทยา ลิ้มเจริญ. (2568). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 4(1), 63–78.

- วิภาดา เถาธรรมพิทักษ์. (2565). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาย่านเมืองเก่าสงขลา จังหวัดสงขลา. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 17(2), 56–70.
- สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา. (2567). รายงานสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา ปี 2567. สืบค้น 2568, กันยายน 7, จาก <https://songkhla.nso.go.th/>.
- อัจฉรา รัตนมา. (2560). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ จังหวัดสงขลา. สืบค้น 2568, กันยายน 7, จาก <https://shorturl.asia/817bU>.
- Bunnoon, P., Srisuk, A., & Khamnoi, S. (2020). *A study of Thai tourists' behavior toward value-added community in Chue Chang area, Hat Yai District, Songkhla Province: A case study during the Vegetarian Festival* (Research report). Hat Yai University. <https://example.url/your-report.pdf>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.

การใช้แป้งข้าวช่อขิงทดแทนแป้งสาลีในคุกกี้เนย

Substitution of Wheat Flour with Cho-Khing Rice Flour in Butter Cookies

ปิยนัต มัจฉา¹ ปานิสรา คงชู² จิรัชยา สมจิตต์³ น้ำฝน ชูพูล⁴ และ รุ่งทิพย์ วัฒนวรกิต^{5*}

Piyanat Matcha¹ Panisara Kongchoo² Jiratchaya Somchit³ Namfon Chupool⁴
and Rungtip Wuttanaworakit^{5*}

¹⁺²⁺³⁺⁴⁺⁵คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

¹⁺²⁺³⁺⁴⁺⁵Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Srivijaya

*Corresponding author, e-mail: rungtip.r@rmutsv.ac.th

Received February 23, 2025; Revised April 16, 2026; Accepted April 21, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย 2) ศึกษาปริมาณของแป้งข้าวช่อขิงทดแทนแป้งสาลีที่เหมาะสมและวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของคุกกี้จากแป้งข้าวช่อขิง และ 3) คำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคุกกี้จากแป้งข้าวช่อขิง เป็นการพัฒนาคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อขิงแทนแป้งสาลี โดยหาสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย และหาปริมาณของแป้งข้าวช่อขิงที่ทดแทนแป้งสาลี 5 ระดับได้แก่ร้อยละ 0, 40, 60, 80 และ 100 ตามลำดับ รวมถึงวิเคราะห์คุณภาพทางกายภาพเคมี ต้นทุน และคุณค่าทางโภชนาการ พบว่า 1) สูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย คือสูตรที่ 2 คิม (2565) เนื่องจากมีคะแนนทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะปรากฏ เนื้อสัมผัส รสชาติ กลิ่น สี และความชอบโดยรวมสูงที่สุด 2) การทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อขิง ร้อยละ 80 มีคะแนนทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะปรากฏ เนื้อสัมผัส รสชาติ กลิ่น สี และความชอบโดยรวมสูงที่สุด เท่ากับ 7.70, 7.50, 7.60, 7.70, 7.30 และ 7.10 ตามลำดับ มีค่าสี L^* , a^* และ b^* เท่ากับ 16.97, 23.36, 15.48 ตามลำดับ ค่าความแข็ง เท่ากับ 2.53 กิโลกรัม ค่าน้ำอสีระ เท่ากับ 0.45 ค่าความชื้น เท่ากับ ร้อยละ 9.03 และ 3) คุณค่าทางโภชนาการจะได้พลังงานทั้งหมด 260.05 กิโลแคลอรี มีโปรตีน 3.26 กรัม คาร์โบไฮเดรต 42.52 กรัม ไขมัน 17.28 กรัม แคลเซียม 42.52 มิลลิกรัม โซเดียม 225.91 มิลลิกรัม ไฟเตต 15.10 มิลลิกรัม และโพแทสเซียม 49.08 มิลลิกรัม

คำสำคัญ : คุกกี้ ข้าวช่อขิง การทดแทน

Abstract

This research aimed to 1) study the standard formulation of butter cookies, 2) to investigate the appropriate proportion of Khao Chor Khing rice flour as a substitute for wheat flour and to analyze the chemical and physical properties of cookies made from Khao Chor

Khing rice flour; and 3) to calculate the nutritional value of cookies made from Khao Chor Khing rice flour. The develop butter cookies using Cho-Khing rice flour (*Oryza sativa* L.) as a substitute for wheat flour. The objectives were to determine the standard butter cookie formulation and to evaluate five levels of wheat flour substitution with Cho-Khing rice flour at 0%, 40%, 60%, 80%, and 100%, respectively. Physical and chemical properties, production cost, and nutritional value were also analyzed. The results indicated that the standard butter cookie formulation was Formula 2 (Kim, 2022), as it received the highest sensory evaluation scores in terms of appearance, texture, taste, aroma, color, and overall acceptability. Regarding flour substitution, replacing wheat flour with 80% Cho-Khing rice flour yielded the highest sensory scores for appearance, texture, taste, aroma, color, and overall acceptability, with mean scores of 7.70, 7.50, 7.60, 7.70, 7.30, and 7.10, respectively. The color values (L^* , a^* and b^*) were 16.97, 23.36, and 15.48, respectively. The hardness value was 2.53 kg, water activity (a_w) was 0.45, and the moisture content was 9.03%. The nutritional analysis showed that the product provided 260.05 kcal of total energy, containing 3.26 g of protein, 42.52 g of carbohydrates, 17.28 g of fat, 42.52 mg of calcium, 225.91 mg of sodium, 15.10 mg of phytate, and 49.08 mg of potassium.

Keywords: Cookie, Cho-Khing Rice, Substitution

บทนำ

คุกกี้เนย (butter cookies) เป็นผลิตภัณฑ์ขนมอบที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีลักษณะเนื้อสัมผัสกรอบ รสชาติเป็นที่ยอมรับ และสามารถผลิตได้ง่ายในระดับอุตสาหกรรมและครัวเรือน โดยมีแป้งสาลีเป็นองค์ประกอบหลักร่วมกับน้ำตาล ไข่ และไขมัน เช่น เนยหรือมาการีน ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อโครงสร้าง เนื้อสัมผัส และคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ (Gisslen, 2013) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ความต้องการของผู้บริโภคที่หันมาให้ความสำคัญกับอาหารเพื่อสุขภาพมีแนวโน้มมากขึ้น การลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีดัชนีน้ำตาลสูง และแนวโน้มการเลือกบริโภคอาหารปราศจากกลูเตน (gluten-free) รวมถึงความผันผวนของราคาวัตถุดิบนำเข้า เช่น แป้งสาลี ซึ่งประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าเป็นหลัก (Mir *et al.*, 2017) ดังนั้น การประยุกต์ใช้แป้งทดแทนจากวัตถุดิบท้องถิ่น จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบท้องถิ่นและสร้างความยั่งยืนในระบบอาหาร โดยเฉพาะการใช้อย่างไร้จากธัญพืชไม่ขัดสี เช่น ข้าวกล้อง และข้าวสาลี ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูงกว่าแป้งสาลีขัดสี เนื่องจากยังคงชั้นรำและจมูกข้าวไว้ ทำให้มีใยอาหาร วิตามินอี แร่ธาตุ และสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ เช่น สารฟีนอลิกและแอนโทไซยานิน ซึ่งมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูง (Sompong *et al.*, 2011) โดยมีรายงานว่าข้าวสาลีดำมีปริมาณสารฟีนอลิกมากกว่าข้าวขาวประมาณ 2–8

เท่า และมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูงกว่าประมาณ 10 เท่า ขณะที่ข้าวสีแดงและข้าวสีดำมีปริมาณธาตุเหล็กสูงกว่าข้าวขัดสีประมาณ 2.9–4.6 เท่า (Okon and Ugwu, 2011)

ข้าวช่อชิงเป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเมล็ดยาวรีสีน้ำตาลอมม่วง คล้ายข้าวสังข์หยด ซึ่งเป็นข้าวพื้นเมืองที่ปลูกในลักษณะเกษตรชุมชนและยังไม่มีการผลิตในระดับอุตสาหกรรม จากข้อมูลภาพรวมการผลิตข้าวในพื้นที่พบว่า มีผลผลิตประมาณ 1,114 ตันต่อปี จากพื้นที่ปลูกประมาณ 2,785 ไร่ โดยข้าวช่อชิงเป็นสายพันธุ์พื้นเมืองชนิดหนึ่งที่นิยมเพาะปลูก นอกเหนือจากข้าวสายพันธุ์ช่อลู่ หอมจันทร์ เล็กนกปัดตานี และลูกปลา (สำนักงานเกษตรอำเภอเทพา, 2567) และปัจจุบันชุมชนในพื้นที่ มีการนำข้าวช่อชิงมาแปรรูปเป็นแป้ง สำหรับนำไปใช้ในเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าชุมชนมากยิ่งขึ้น เช่น ขนมครก ข้าวแต่น (สำนักประชาสัมพันธ์จังหวัดสงขลา, 2569) ทั้งนี้ ข้าวกล้องหรือข้าวสีสามารถนำไปใช้ทดแทนแป้งสาลีบางส่วนในผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ เช่น คุกกี้ เค้ก มัฟฟิน และขนมปังกรอบ เพื่อเพิ่มปริมาณใยอาหาร สารต้านอนุมูลอิสระ และแร่ธาตุ และข้าวสีและข้าวกล้องยังสามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อาหารได้หลากหลายรูปแบบ เช่น แป้งสำเร็จรูป เครื่องดื่มธัญพืช ซีเรียลอาหารเช้า ข้าวพอง ขนมขบเคี้ยวอัดพอง (extruded snacks) และผลิตภัณฑ์ทั้งสำเร็จรูป เช่น โจ๊กสำเร็จรูป และเครื่องดื่มผงขง เป็นต้น

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสนใจในการนำแป้งจากข้าวช่อชิงมาทดแทนแป้งสาลีบางส่วนในการผลิตคุกกี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย ปริมาณของแป้งข้าวช่อชิงที่สามารถทดแทนแป้งสาลี วิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพ และคำนวณคุณค่าทางโภชนาการ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย
2. เพื่อศึกษาปริมาณของแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีที่เหมาะสม และวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของคุกกี้จากแป้งข้าวช่อชิง
3. เพื่อคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคุกกี้จากแป้งข้าวช่อชิง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การหาสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย

ทำการศึกษาสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนยจากสูตรพื้นฐาน จำนวน 4 สูตร ได้แก่ สูตรที่ 1 อามี (2564) สูตรที่ 2 คิม (2565) สูตรที่ 3 มาปิ้ง (2564) และสูตรที่ 4 กินทังวัน (2565) โดยแต่ละสูตรมีส่วนผสมดังแสดงในตารางที่ 1 จากนั้น นำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปทดสอบการยอมรับด้านประสาทสัมผัสโดยวิธี 9 - Point Hedonic Scale โดยนักศึกษาหลักสูตรอาหารและโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 30 คน

ตารางที่ 1 แสดงส่วนผสมของคุกกี้เนยสูตรต่างๆ

ส่วนผสม	สูตร 1		สูตร 2		สูตร 3		สูตร 4	
	กรัม	ร้อยละ	กรัม	ร้อยละ	กรัม	ร้อยละ	กรัม	ร้อยละ
แป้งสาลี	225	40.5	213	38.3	240	43.0	235	39.6
ไข่ไก่	75	13.5	106	19.1	60	10.7	70	11.8
เนยจืด	135	24.3	142	25.5	156	27.9	168	28.3
เกลือ	2.5	0.5	2.5	0.4	3.6	0.6	3.5	0.6
น้ำตาลทราย	105	18.9	85	15.3	90	16.1	105	17.7
ผงฟู	5	0.9	3.5	0.6	3.6	0.6	7	1.2
กลิ่นวนิลา	7.5	1.4	4.2	0.8	5	0.9	4.2	0.7

หมายเหตุ: สูตรที่ 1 อามี (2564), สูตรที่ 2 คิม (2565), สูตรที่ 3 มาปิง (2564) และสูตรที่ 4 กินทังวัน (2565)

2. การเตรียมแป้งข้าวช่อชิง

นำข้าวช่อชิง จากวิสาหกิจชุมชนข้าวช่อชิงบ้านกระอาน อำเภเทพา จังหวัดสงขลา มาบดละเอียดด้วยเครื่องปั่น (ยี่ห้อ waring) ความแรงระดับ 3 เวลา 2 นาที ร้อนผ่านกระชอนขนาด 80 เมช กรองให้ละเอียด 1 ครั้ง นำข้าวช่อชิง มาบดละเอียด ด้วยเครื่องปั่น (ยี่ห้อ waring) ความแรงระดับ 2 เวลา 1 นาที ร้อนผ่านกระชอนขนาด 80 เมช กรองให้ละเอียด 1 ครั้ง นำส่วนที่ไม่ผ่านกรองแยกออก กรองซ้ำอีกรอบ เก็บใส่ภาชนะปิดมิดชิด

3. การศึกษาปริมาณข้าวช่อชิงใช้ทดแทนแป้งสาลีในคุกกี้เนย

ทำการศึกษาปริมาณแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีในคุกกี้เนยที่เหมาะสม โดยนำสูตรของคุกกี้เนยที่ได้จากการหาสูตรมาตรฐานมาทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อชิงในปริมาณร้อยละโดยน้ำหนักของแป้งสาลี 5 ระดับ ได้แก่ ร้อยละ 0, 40, 60, 80 และ 100 ตามลำดับ จากนั้น นำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปทดสอบการยอมรับด้านประสาทสัมผัสโดยวิธี 9 - Point Hedonic Scale โดยนักศึกษาหลักสูตรอาหารและโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 30 คน

4. การวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของผลิตภัณฑ์คุกกี้จากแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี

นำผลิตภัณฑ์คุกกี้จากแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีระดับต่างๆ มาวิเคราะห์ คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพ ได้แก่ ค่าสี โดยใช้เครื่อง Hunter lab ปริมาณน้ำอิสระ โดยใช้ เครื่อง Aqua Lab 4 TE ปริมาณความชื้น โดยวิธี AOAC (2022) ค่าความแข็ง (Hardness) โดยใช้ Texture Analyser (Stable Microsystem)

5. การคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์คุกกี้จากแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี

คำนวณคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์คุกกี้จากแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี

ด้วยโปรแกรม INMUCAL-Nutrients v.4.0

6. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วางแผนการทดลองแบบ Completely Randomized Design จำนวน 3 ซ้ำ สำหรับการประเมินคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของผลิตภัณฑ์ และการทดสอบทางประสาทสัมผัส วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan's new multiple range test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัย

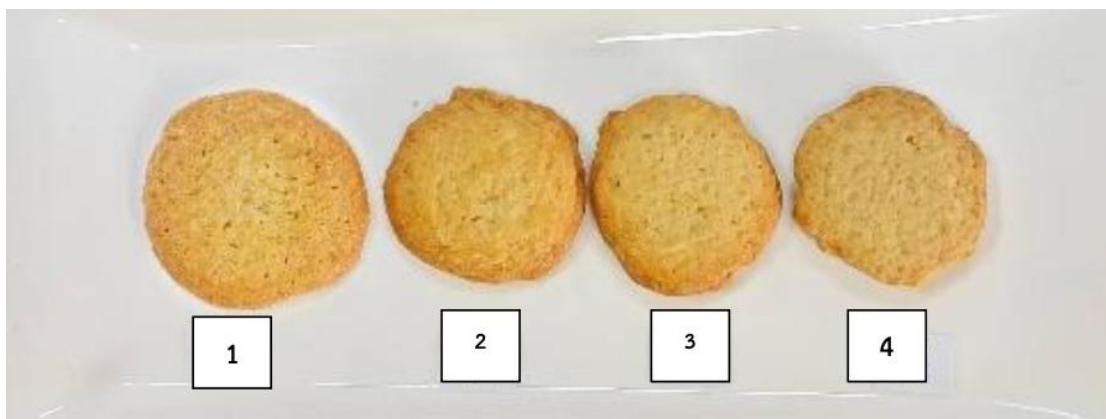
1. การศึกษาสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสของคุกกี้สูตรพื้นฐาน 4 สูตร

สูตร	คะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัส					
	ลักษณะปรากฏ	เนื้อสัมผัส	รสชาติ	กลิ่น	สี	ความชอบโดยรวม
1	7.55±1.07 ^{ab}	7.74±1.09 ^a	8.00±1.10 ^a	8.13±0.84 ^a	7.97±0.94 ^a	8.19±0.90 ^a
2	7.71±1.13 ^a	7.81±1.10 ^a	8.00±1.00 ^a	7.81±1.07 ^a	7.71±1.00 ^a	8.06±1.02 ^a
3	7.06±1.15 ^b	6.77±1.23 ^b	6.90±1.30 ^b	7.19±1.30 ^b	7.00±1.20 ^b	6.90±1.24 ^b
4	7.71±1.10 ^a	7.68±1.08 ^a	7.55±1.55 ^a	7.71±1.07 ^{ab}	7.68±1.11 ^a	7.77±1.00 ^a

หมายเหตุ: ตัวเลขที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวตั้งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) สูตรที่ 1 อามี (2564), สูตรที่ 2 คิม (2567), สูตรที่ 3 มาปิ้ง (2564) และสูตรที่ 4 กินทังวัน (2565)

จากตารางที่ 2 พบว่า คุกกี้เนยทั้ง 4 สูตรมีคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ในทุกด้าน ได้แก่ ลักษณะปรากฏ เนื้อสัมผัส รสชาติ กลิ่น สี และความชอบโดยรวม ทั้งนี้ สูตรที่ 2 คิม (2565) มีคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสสูงในหลายคุณลักษณะ โดยเฉพาะลักษณะปรากฏและสี (7.71) เนื้อสัมผัส (7.81) และรสชาติ (8.00) ขณะที่สูตรที่ 1 อามี (2564) มีคะแนนสูงสุดด้านกลิ่น (8.13) สี (7.97) และความชอบโดยรวม (8.19) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกคุณลักษณะ สูตรที่ 2 คิม (2565) มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงและสม่ำเสมอมากที่สุด (7.71, 7.81, 8.00, 7.81, 7.71 และ 8.06 ตามลำดับ) ลักษณะเด่นของสูตรที่ 2 คือ รูปร่างกลมสม่ำเสมอ เนื้อสัมผัสนุ่ม ละเอียดยาว ไม่ร่วน มีสีขาวนวล และมีกลิ่นหอมเนยชัดเจน (ภาพที่ 1) ส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากผู้ทดสอบในระดับสูง สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 92-2539 ที่กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ต้องมีรูปร่างสม่ำเสมอ ไม่แตกหักหรือเสียรูป และมีสีที่สม่ำเสมอ ไม่ไหม้หรือมีสีเข้มผิดปกติ ดังนั้นจึงคัดเลือกสูตรที่ 2 เพื่อใช้ในการทดลองขั้นต่อไป

ภาพที่ 1 คุกกี้เนยสูตรพื้นฐานทั้ง 4 สูตร

2. ศึกษาปริมาณของแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีที่เหมาะสม

ตารางที่ 3 แสดงคะแนนการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสของคุกกี้เนยที่ทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อชิง 5 ระดับ

ปริมาณ ข้าวช่อชิง (ร้อยละ)	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัส					
	ลักษณะ ปรากฏ	เนื้อสัมผัส	รสชาติ	กลิ่น	สี	ความชอบ โดยรวม
0	7.57±1.22 ^a	7.70±1.08 ^a	7.80±1.15 ^a	7.90±1.00 ^a	8.03±1.00 ^a	8.00±1.08 ^a
40	6.63±1.17 ^b	7.30±1.00 ^a	7.17±1.10 ^b ^c	7.13±1.20 ^b ^c	6.83±1.00 ^b	7.10±1.02 ^b
60	6.73±0.86 ^b	7.10±1.32 ^a	6.80±1.12 ^c	6.83±1.00 ^c	7.00±1.00 ^b	7.00±1.01 ^b
80	7.70±1.03 ^a	7.50±1.26 ^a	7.60±1.26 ^{ab}	7.00±1.13 ^b ^c	7.30±1.11 ^b	7.00±1.30 ^a
100	6.27±1.20 ^b	6.23±1.07 ^b	6.00±1.03 ^c	6.47±1.33 ^c	6.30±1.14 ^c	6.10±1.01 ^c

หมายเหตุ: ตัวเลขที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวดิ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

จากตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส เพื่อหาปริมาณแป้งข้าวช่อชิงที่เหมาะสมในการทดแทนแป้งข้าวสาลีในการทำคุกกี้เนย 5 ระดับได้แก่ ร้อยละ 0, 40, 60, 80 และ 100 พบว่ามีคะแนนความชอบทางด้านคุณภาพทางประสาทสัมผัสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$) คะแนนความชอบด้านลักษณะปรากฏของคุกกี้ในระดัการทดแทนแป้งข้าวช่อชิงร้อยละ 80 มีค่าสูงที่สุด เท่ากับ 7.70 และมีแนวโน้มลดลงเมื่อมีปริมาณแป้งข้าวช่อชิงมากกว่าร้อยละ 80 ด้านเนื้อสัมผัสพบว่าคุกกี้เนยที่มีการทดแทนแป้งข้าวช่อชิงในระดับ 0, 40, 60, 80 มีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีคะแนนระหว่าง 7.10-7.70 ด้านรสชาติพบว่าคุกกี้เนยที่มีแป้งข้าวช่อชิง 0 และ 80 มีคะแนนความชอบสูงที่สุด เท่ากับ 7.80 และ 7.60 ตามลำดับ และมีแนวโน้มลดลงเมื่อปริมาณแป้งข้าวช่อชิงเพิ่มขึ้น ด้านกลิ่นพบว่าคุกกี้เนยมีปริมาณแป้งข้าวช่อชิง ร้อยละ 0 ได้รับคะแนนด้านการยอมรับสูงที่สุด เท่ากับ 7.90 ด้านสีพบว่าคุกกี้ที่มีแป้งข้าว ร้อยละ 0 มี

คะแนนด้านการยอมรับด้านสีสูงกว่าคูกี้ที่มีการทดแทนด้วยแป้งข้าวช่อชิงทุกระดับ โดยมีคะแนนเท่ากับ 8.03 และมีแนวโน้มลดลง เมื่อมีปริมาณแป้งข้าวช่อชิงเพิ่มขึ้น ด้านความชอบโดยรวมพบว่าคูกี้เนยสูตร ร้อยละ 0 และ 80 ได้รับคะแนนการยอมรับมากที่สุด และมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ เมื่อมีปริมาณแป้งข้าวช่อชิงเพิ่มขึ้น ดังนั้น คะแนนการยอมรับคูกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี ร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยความชอบด้านลักษณะปรากฏ เนื้อสัมผัส รสชาติ กลิ่น สี และความชอบโดยรวมมากที่สุด เท่ากับ 7.70, 7.50, 7.60, 7.70, 7.30 และ 7.10 ตามลำดับ

3. วิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของคูกี้จากแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี
ตารางที่ 4 แสดงค่าสี (L^* , a^* และ b^*) ของคูกี้เนยที่ทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อชิง 5 ระดับ

ปริมาณข้าวช่อชิง (ร้อยละ)	ค่าสี		
	L^*	a^*	b^*
0	26.64±0.57 ^a	5.54±1.06 ^c	17.40±1.57 ^a
40	15.33±2.88 ^{bc}	9.27±3.22 ^b	8.36±2.17 ^b
60	16.53±0.13 ^b	13.36±0.17 ^a	12.38±0.65 ^{ab}
80	16.97±0.35 ^b	8.65±0.79 ^b	13.47±2.01 ^{ab}
100	13.10±1.60 ^c	7.71±1.67 ^{bc}	15.49±0.20 ^a

หมายเหตุ: ตัวเลขที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวตั้งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะทางกายภาพด้านค่าสี (L^* , a^* และ b^*) พบว่าคูกี้เนยที่มีปริมาณแป้งข้าวช่อชิง ร้อยละ 0 มีค่าสูงที่สุด (L^*) เท่ากับ 26.64 และมีแนวโน้มลดลง เมื่อปริมาณแป้งข้าวช่อชิงเพิ่มขึ้น เนื่องจากสีของแป้งข้าวช่อชิงที่มีสีน้ำตาลเพิ่มขึ้น เนื้อคูกี้จึงมีสีเหลืองขาวที่สุด ร้อยละ 100 มีค่าเท่ากับ 13.10 สีแดง (a^*) ของคูกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี ร้อยละ 60 มีค่าสูงที่สุด เท่ากับ 13.36 และมีแนวโน้มลดลง เมื่อปริมาณแป้งข้าวช่อชิงเพิ่มขึ้น ค่าสีเหลือง (b^*) ของคูกี้สูตรควบคุม (ร้อยละ 0) และสูตรที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงร้อยละ 100 มีค่า b^* สูงและไม่แตกต่างกันทางสถิติ (17.40 และ 15.49 ตามลำดับ) ขณะที่สูตรร้อยละ 40 มีค่า b^* ต่ำที่สุด (8.36) แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่า water activity (a_w) และค่าความชื้นของคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี

ปริมาณข้าวช่อชิง (ร้อยละ)	คุณลักษณะทางเคมี	
	Water activity (a_w)	ปริมาณความชื้น (ร้อยละ)
0	0.50±0.00 ^{ab}	11.70±0.30 ^a
40	0.51±0.00 ^{ab}	11.52±0.32 ^{ab}
60	0.44±0.01 ^c	11.24±0.21 ^{ab}
80	0.46±0.17 ^{bc}	10.13±1.06 ^{bc}
100	0.54±0.64 ^a	8.86± 1.16 ^c

หมายเหตุ: ตัวเลขที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวดิ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

จากผลการวิเคราะห์ปริมาณน้ำอิสระ a_w และความชื้นแสดงดังตารางที่ 5 พบว่า ค่า a_w มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) โดยปริมาณการใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีในระดับร้อยละ 100 มีค่า a_w เท่ากับ 0.54 และมีแนวโน้มลดลงเมื่อปริมาณแป้งข้าวช่อชิงเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เนื้อสัมผัสของคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีในระดับต่างๆ

ปริมาณข้าวช่อชิง (ร้อยละ)	Hardness (กิโลกรัม)
0	3.70±0.13 ^a
40	1.43±0.31 ^c
60	2.50±0.11 ^b
80	2.53±0.27 ^b
100	0.75±0.12 ^d

หมายเหตุ: ตัวเลขที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวดิ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

จากผลการวิเคราะห์เนื้อสัมผัส ดังตารางที่ 6 พบว่า ค่าความแข็ง (Hardness) ของคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) โดยคุกกี้ที่มีปริมาณแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี ร้อยละ 0 มีค่า Hardness สูงที่สุด และการใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี ร้อยละ 100 ทำให้คุกกี้มีลักษณะร่วนมากที่สุด เท่ากับ 0.75 และมีแนวโน้มลดลงเมื่อปริมาณแป้งข้าวช่อชิงเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการทดแทนปริมาณของแป้งข้าวช่อชิง ปริมาณที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อเนื้อสัมผัสของคุกกี้ ทำให้คุกกี้มีความร่วนและกระด้างมากขึ้น จากผลการทดสอบผลการวิเคราะห์คุณลักษณะทางเคมีด้านเนื้อสัมผัสของคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีปรากฏว่าสูตรที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีในระดับร้อยละ

ละ 80 มีความใกล้เคียงกับสูตรควบคุมมากที่สุดและเป็นสูตรที่มีค่าเนื้อสัมผัสเฉลี่ยเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค โดยเมื่อทดแทนแป้งสาลีในระดับร้อยละ 0 มีค่าความแข็งสูงสุดเนื่องจากมีส่วนผสมของแป้งสาลีเพียงอย่างเดียวเลยทำให้คุกกี้เนยสูตรนี้มีความแข็งมากที่สุด

4. คำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคุกกี้จากแป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลี

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการ (1 หน่วยบริโภค 30 กรัม) ของคุกกี้เนยสูตรพื้นฐานแป้งสาลี (ร้อยละ 100 ของปริมาณแป้งทั้งหมด) และคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิง (ร้อยละ 80 ของปริมาณแป้งทั้งหมด)

รายการ	คุกกี้เนยสูตรพื้นฐานแป้งสาลี (ร้อยละ 100)	คุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิง (ร้อยละ 80)	หน่วย
พลังงาน	130.03	144.26	กิโลแคลอรี
คาร์โบไฮเดรต	10.44	15.62	กรัม
น้ำตาล	4.64	5.65	กรัม
โปรตีน	1.63	2.30	กรัม
ไขมัน	8.64	7.2	กรัม
น้ำ	2.64	1.38	กรัม
คอเลสเตอรอล	21.26	19.95	มิลลิกรัม
โพแทสเซียม	23.54	24.54	มิลลิกรัม
โซเดียม	112.96	96.10	มิลลิกรัม
แคลเซียม	39.98	69.17	มิลลิกรัม
ฟอสฟอรัส	60.46	54.52	มิลลิกรัม
วิตามินเค	45.75	50.23	มิลลิกรัม

ตารางที่ 5 แสดงผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคุกกี้เนยคุกกี้เนยสูตรพื้นฐานแป้งสาลี (ร้อยละ 100) และคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีในระดับร้อยละ 80 (1 หน่วยบริโภค 30 กรัม) ซึ่งพบว่าคุกกี้เนยสูตรพื้นฐานแป้งสาลี (ร้อยละ 100) มีคุณค่าทางสารอาหารได้แก่ พลังงาน เท่ากับ 130.03 คาร์โบไฮเดรต น้ำตาล โปรตีน ไขมัน และน้ำ เท่ากับ 10.44, 4.64, 1.63, 8.64 และ 2.64 กรัม ตามลำดับ และมีคอเลสเตอรอล โพแทสเซียม โซเดียมแคลเซียม ฟอสฟอรัส วิตามินเค เท่ากับ 21.26, 23.54, 112.96, 39.98, 60.46 และ 45.75 มิลลิกรัม ตามลำดับ และคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีร้อยละ 80 ได้แก่ พลังงาน เท่ากับ 144.26 กิโลแคลอรี มีคาร์โบไฮเดรต น้ำตาล โปรตีน ไขมัน น้ำ เท่ากับ 15.62, 5.65,

2.30 , 7.20 และ 1.38 กรัม และมีคอเลสเทอรอล โพแทสเซียม โซเดียม แคลเซียม ฟอสฟอรัส วิตามินเค เท่ากับ 19.95, 24.54, 96.10, 69.17, 54.52 และ 50.23 มิลลิกรัม ตามลำดับ ซึ่งคุกกี้เนยที่ใช้แบ่งข้าวช่อขิง ทดแทนแป้งสาลี ร้อยละ 80 มีพลังงาน คาร์โบไฮเดรต น้ำตาล โปรตีน โพแทสเซียม แคลเซียม วิตามินเค สูงกว่าคุกกี้เนยสูตรพื้นฐาน (แป้งสาลี ร้อยละ 100 ของปริมาณแบ่งทั้งหมด)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคุกกี้เนยสูตรพื้นฐาน เพื่อคัดเลือกสูตรมาตรฐานของคุกกี้เนย แสดงให้เห็นว่า คุกกี้เนยทั้ง 4 สูตรมีคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ในทุกคุณลักษณะ ได้แก่ ลักษณะปรากฏ เนื้อสัมผัส รสชาติ กลิ่น สี และความชอบโดยรวม ทั้งนี้เกิดจากอัตราส่วนของวัตถุดิบในสูตรมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ทั้งในด้านโครงสร้าง เนื้อสัมผัส และคุณลักษณะทางประสาทสัมผัส ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ (Zannini *et al.*, 2021) โดยสูตรที่ 2 มีสัดส่วนแป้งสาลีต่ำกว่าสูตรอื่นเล็กน้อย (ร้อยละ 38) และมีปริมาณไข่สูงที่สุด (ร้อยละ 19) ขณะที่ปริมาณน้ำตาลต่ำกว่าสูตรอื่น (ร้อยละ 15) องค์ประกอบดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สูตรที่ 2 ได้คะแนนสูงด้านลักษณะปรากฏ เนื้อสัมผัส และรสชาติ เนื่องจากไข่มีบทบาทเป็นอิมัลซิไฟเออร์ ช่วยให้โครงสร้างเนื้อคุกกี้มีความละเอียดและยึดเกาะดี ลดความร่วน (Lomolino *et al.*, 2020) ขณะเดียวกัน การมีสัดส่วนไขมันจากเนยในระดับเหมาะสม (ร้อยละ 25) ส่งผลให้คุกกี้มีความนุ่มและให้กลิ่นหอมเฉพาะตัว ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของคุกกี้เนย ด้านกลิ่นและสี สูตรที่ 1 ได้คะแนนสูงสุด อาจเนื่องจากมีปริมาณน้ำตาลสูงกว่า (ร้อยละ 19) ซึ่งส่งเสริมการเกิดกลิ่นหอมจากปฏิกิริยาเมลลาร์ดระหว่างการอบ และเพิ่มความเข้มของสีผิวผลิตภัณฑ์ โดยปฏิกิริยาเมลลาร์ดเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาสีและกลิ่นในผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ (Martins *et al.*, 2020) นอกจากนี้ ลักษณะเด่นของสูตรที่ 2 คือ รูปร่างกลมสม่ำเสมอ เนื้อสัมผัสนุ่ม ละเอียด ไม่ร่วน มีสีขาวนวล และมีกลิ่นหอมเนยชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 92-2539 ที่กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ต้องมีรูปร่างสม่ำเสมอ ไม่แตกหักหรือเสียรูป และมีสีที่สม่ำเสมอ ไม่ไหม้หรือมีสีเข้มผิดปกติ ดังนั้น การคัดเลือกสูตรที่ 2 เป็นสูตรที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการทดลองขั้นต่อไป

การศึกษาการทดแทนแป้งสาลีด้วยแบ่งข้าวช่อขิงในระดับต่าง ๆ (ร้อยละ 0, 40, 60, 80 และ 100) ส่งผลต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) สอดคล้องกับ Adebiyi *et al.* (2021) รายงานว่าการเปลี่ยนแปลงชนิดของแป้งมีผลโดยตรงต่อโครงสร้าง เนื้อสัมผัส และการยอมรับของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์คุกกี้ ด้านลักษณะปรากฏ พบว่าการทดแทนร้อยละ 80 และ 100 ได้คะแนนสูงและไม่แตกต่างกันทางสถิติ แม้มีแนวโน้มลดลงเมื่อเพิ่มปริมาณแบ่งข้าวช่อขิง ทั้งนี้อาจเนื่องจากแบ่งข้าวช่อขิงเป็นข้าวสีที่มีสารประกอบ ฟีนอลิกและรงควัตถุธรรมชาติในชั้นรำ ส่งผลให้สีของคุกกี้มีความเข้มข้นเป็นเหลืองอมน้ำตาล แตกต่างจากคุกกี้แป้งสาลีที่มีสีเหลืองนวล (Goufo and Trindade, 2014) นอกจากนี้ ปฏิกิริยาเมลลาร์ด (Maillard reaction) ระหว่างน้ำตาลรีดิวซ์กับกรดอะมิโนในระหว่างการอบ ยังมีผลต่อการเกิดสีน้ำตาลมากขึ้นเมื่อมีองค์ประกอบของสารตั้งต้นแตกต่างกัน (Damodaran *et al.*, 2017) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Adebiyi *et al.* (2021) รายงานว่าการใช้แป้งธัญพืชไม่ขัดสีจะทำให้สีของผลิตภัณฑ์เข้มข้น นอกจากนี้ การใช้

แป้งข้าวช่อจึงสามารถคงลักษณะรูปร่างของคุกกี้ให้ใกล้เคียงกับสูตรมาตรฐานได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุกกี้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ต้องการโครงสร้างกลูเตนสูงเหมือนขนมปัง การลดปริมาณกลูเตนจากแป้งสาลีจึงไม่ส่งผลกระทบต่อรูปร่างโดยรวม และสามารถคงรูปทรงได้ดีในระหว่างการอบ อย่างไรก็ตาม เมื่อเพิ่มปริมาณแป้งข้าวช่อมากขึ้น พบแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงลักษณะพื้นผิวและการแผ่ตัวของคุกกี้ โดยสูตรที่มีการทดแทนในระดับสูงอาจมีการแผ่ตัวลดลง ส่งผลให้คุกกี้มีความหนาเพิ่มขึ้น และมีผิวหน้าที่ไม่เรียบสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากแป้งข้าวช่อไม่มีโปรตีนกลูเตน ซึ่งมีบทบาทในการสร้างโครงข่ายยึดหยุ่นในโด เมื่อขาดโครงสร้างดังกล่าว จะส่งผลให้การกระจายตัวของก๊าซและการคงรูปของผลิตภัณฑ์ระหว่างการอบแตกต่างกันไปจากสูตรที่ใช้แป้งสาลีเพียงอย่างเดียว (Mancebo *et al.*, 2016) ในขณะที่ ด้านเนื้อสัมผัส พบว่าการทดแทนในระดับ ร้อยละ 0–80 ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการใช้แป้งข้าวช่อทดแทนบางส่วนยังสามารถคงโครงสร้างและความเกาะตัวของคุกกี้ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากคุกกี้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องการโครงสร้างกลูเตนต่ำ (short dough system) การลดปริมาณกลูเตนจึงไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างมากเท่ากับผลิตภัณฑ์ขนมปัง (Manley, 2011) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gallagher *et al.* (2004) รายงานว่าผลิตภัณฑ์เบเกอรี่บางประเภทสามารถใช้แป้งปราศจากกลูเตนทดแทนบางส่วนได้โดยไม่กระทบต่อคุณภาพเชิงประสาทสัมผัสอย่างชัดเจน นอกจากนี้ Zannini *et al.* (2021) รายงานว่าผลิตภัณฑ์คุกกี้สามารถใช้แป้งปราศจากกลูเตนทดแทนบางส่วนได้โดยยังคงคุณภาพทางประสาทสัมผัส ด้านรสชาติ พบว่าระดับ ร้อยละ 0 และ 80 ได้คะแนนสูงสุด และมีแนวโน้มลดลงเมื่อเพิ่มปริมาณแป้งข้าวช่อมากขึ้น เนื่องจากเมื่อปริมาณแป้งข้าวสาลีเพิ่มขึ้น สารประกอบฟีนอลิกบางชนิดอาจให้รสฝาดเล็กน้อย ส่งผลต่อการรับรู้รสชาติของผู้บริโภค (Goufo and Trindade, 2014) ด้านกลิ่นและสี พบว่าสูตรที่ไม่มีการทดแทน (ร้อยละ 0) ได้คะแนนสูงที่สุด และคะแนนลดลงเมื่อเพิ่มปริมาณแป้งข้าวช่อ ทั้งนี้ เนื่องจากแป้งสาลีและเนยเป็นแหล่งของสารระเหยที่ให้กลิ่นหอมเฉพาะของคุกกี้เนย ขณะที่การเพิ่มแป้งข้าวสาลีทำให้กลิ่นเนยเด่นชัดลดลง และสีผลิตภัณฑ์เข้มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการยอมรับของผู้บริโภค (Damodaran *et al.*, 2017)

นอกจากนี้ จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะทางกายภาพด้านค่าสี ($L^* a^* b^*$) แสดงให้เห็นว่า การทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อจึงมีผลต่อค่าความสว่างและโทนสีของคุกกี้ โดยค่าความสว่าง (L^*) ของสูตรร้อยละ 0 มีค่าสูงสุด (26.64) และลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเพิ่มปริมาณแป้งข้าวช่อจนต่ำสุดที่ระดับร้อยละ 100 (13.10) แสดงถึงความเข้มของสีที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากแป้งข้าวช่อเป็นข้าวสาลีที่มีสารประกอบฟีนอลิกและรงควัตถุธรรมชาติสะสมในชั้นรำ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีสีเข้มขึ้นเมื่อใช้ในปริมาณมาก (Goufo and Trindade, 2014) นอกจากนี้ ระหว่างกระบวนการอบยังเกิดปฏิกิริยาเมลลาร์ดและคาราเมลไลเซชัน ซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์มีสีคล้ำขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีองค์ประกอบของน้ำตาลและกรดอะมิโนที่เหมาะสม (Damodaran *et al.*, 2017) ค่าสีแดง (a^*) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อปริมาณแป้งข้าวช่อเพิ่มขึ้น โดยพบว่าสูตรร้อยละ 60 ให้ค่าสูงสุด (23.36) แสดงให้เห็นว่าเม็ดสีธรรมชาติในข้าวช่อ เช่น สารกลุ่มฟีนอลิกและแคโรทีนอยด์ มีบทบาทต่อการเพิ่มโทนสีแดง-น้ำตาลในผลิตภัณฑ์ (Goufo and Trindade, 2014) สอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่า การใช้แป้งข้าวกล้องหรือข้าวสาลีทดแทนแป้งสาลีในผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ ส่งผลให้ค่า a^* เพิ่มขึ้นตามระดับการทดแทน (Gallagher *et al.*, 2004) สำหรับค่าสีเหลือง (b^*) พบว่าสูตรร้อยละ 0, 60, 80 และ 100

ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p \leq 0.05$) แสดงว่าการเพิ่มแป้งข้าวช่อชิงไม่ได้ส่งผลต่อความเป็นสีเหลืองอย่างชัดเจน ยกเว้นสูตรร้อยละ 40 ที่มีค่าแตกต่างจากสูตรอื่น อาจเนื่องจากอัตราส่วนของแป้งสาลีและแป้งข้าวช่อชิงในระดับดังกล่าวส่งผลให้สีโดยรวมอ่อนลงมากกว่าสูตรอื่น ทั้งนี้ สีเหลืองของคุกกี้ส่วนหนึ่งเกิดจากเนยและปฏิกิริยาทางความร้อนระหว่างการอบ (Manley, 2011) ดังนั้น การทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อชิงในระดับร้อยละ 80 จึงเป็นระดับที่เหมาะสม

จากผลการวิเคราะห์ค่า water activity (a_w) และปริมาณความชื้นของคุกกี้เนยที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีในระดับต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า สูตรที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงร้อยละ 100 มีค่า a_w สูงที่สุด (0.54) ขณะที่สูตรที่มีการทดแทนในระดับร้อยละ 60-80 มีค่า a_w ต่ำลง (0.44–0.46) แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับอาจเนื่องจากการใช้แป้งจากธัญพืชไม่ขัดสีหรือแป้งปราศจากกลูเตนส่งผลต่อการกระจายตัวของน้ำในระบบอาหาร เนื่องจากไม่มีโครงสร้างกลูเตนช่วยกักเก็บน้ำ ทำให้สมดุลของน้ำอิสระเปลี่ยนแปลง (Xu *et al.*, 2020) การเพิ่มขึ้นของค่า a_w ในระดับการทดแทนร้อยละ 100 อาจเกิดจากความสามารถในการจับน้ำของใยอาหารและแป้งในข้าวช่อชิง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานะน้ำในผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ Bchir *et al.* (2020) พบว่าการใช้แป้งธัญพืชเต็มเมล็ดในผลิตภัณฑ์ขนมอบสามารถเพิ่มการกักเก็บน้ำและเปลี่ยนแปลงค่า a_w ได้อย่างมีนัยสำคัญ ในด้านความชื้น พบว่าปริมาณความชื้นลดลงตามระดับการทดแทนแป้งข้าวช่อชิง โดยสูตรควบคุมมีค่าความชื้นสูงที่สุด และลดลงเมื่อเพิ่มปริมาณแป้งข้าวช่อชิง สอดคล้องกับรายงานของ Martínez *et al.* (2021) ที่ระบุว่าผลิตภัณฑ์ขนมอบที่ใช้แป้งปราศจากกลูเตนจะมีความสามารถในการกักเก็บน้ำต่ำกว่าแป้งสาลี เนื่องจากขาดโครงสร้างโครงข่ายโปรตีนกลูเตน นอกจากนี้ Gao *et al.* (2022) รายงานว่าองค์ประกอบของใยอาหารในธัญพืชไม่ขัดสีมีผลต่อการระเหยของน้ำในระหว่างการอบ ส่งผลให้ค่าความชื้นของผลิตภัณฑ์ลดลง

ด้านเนื้อสัมผัส พบว่าค่าความแข็ง (Hardness) ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเพิ่มระดับการทดแทนแป้งข้าวช่อชิง โดยสูตรควบคุมมีค่าความแข็งสูงที่สุด ขณะที่สูตรร้อยละ 100 มีค่าความแข็งต่ำที่สุด แสดงให้เห็นว่าการลดปริมาณแป้งสาลีส่งผลให้โครงสร้างผลิตภัณฑ์อ่อนตัวลง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ Renzetti *et al.* (2020) พบว่าการลดกลูเตนในผลิตภัณฑ์ขนมอบทำให้โครงสร้างอ่อนตัวและเพิ่มความเปราะ นอกจากนี้ Cappa *et al.* (2020) รายงานว่าการใช้แป้งทางเลือกในคุกกี้ เช่น แป้งข้าวหรือแป้งธัญพืช ทำให้ค่าความแข็งลดลงและเพิ่มความร่วน เนื่องจากไม่มีโครงสร้างโครงข่ายโปรตีนที่ช่วยยึดเกาะโครงสร้างอาหาร ขณะเดียวกัน การลดลงของความชื้นอาจส่งผลต่อเนื้อสัมผัส โดยน้ำทำหน้าที่เป็น plasticizer เมื่อปริมาณน้ำลดลงจะทำให้โครงสร้างเปราะและแตกหักง่ายขึ้น (Gao *et al.* 2022) อย่างไรก็ตาม สูตรที่มีการทดแทนแป้งข้าวช่อชิงในระดับร้อยละ 80 มีค่าความแข็งใกล้เคียงกับสูตรร้อยละ 60 และอยู่ในช่วงที่เหมาะสมต่อการยอมรับของผู้บริโภค แสดงให้เห็นว่าการทดแทนในระดับปานกลางสามารถรักษาสมาดุลของโครงสร้างได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakač *et al.* (2021) และ Di Cairano *et al.* (2022) ที่รายงานว่าการใช้แป้งธัญพืชไม่ขัดสีทดแทนแป้งสาลีในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50–80) จะให้คุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดในด้านเนื้อสัมผัสและการยอมรับ

คุณค่าทางโภชนาการของคูกี้ที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงทดแทนแป้งสาลีร้อยละ 80 (1 หน่วยบริโภค 30 กรัม) มีพลังงาน คาร์โบไฮเดรต โปรตีน โพลีแซคคาไรด์ แคลเซียม และวิตามินเคสูงขึ้น เนื่องจากข้าวช่อชิงเป็น ข้าวกล้องหรือข้าวสีที่ยังคงชั้นรำและจมูกข้าวไว้ ซึ่งเป็นแหล่งสะสมของแร่ธาตุ วิตามิน และสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ (FAO, 2013) โดยข้าวกล้องและข้าวสีมีปริมาณแร่ธาตุ เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส โพลีแซคคาไรด์ และเหล็ก สูงกว่าข้าวขัดสี ดังนั้น การใช้แป้งข้าวช่อชิงในสูตรคูกี้จึงมีส่วนช่วยเพิ่มปริมาณแร่ธาตุ โดยเฉพาะ แคลเซียมและโพลีแซคคาไรด์ที่พบว่าสูงกว่าสูตรพื้นฐาน สอดคล้องกับรายงานที่ระบุว่า การบริโภคธัญพืชไม่ขัดสีมีความสัมพันธ์กับการได้รับแร่ธาตุที่เพียงพอและลดความเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (WHO, 2003) นอกจากนี้ แป้งข้าวช่อชิงมีคุณค่าทางสารต้านอนุมูลอิสระมากกว่าข้าวหอมมะลิทั่วไปถึง 6 เท่า มีวิตามินและธาตุเหล็กสูงกว่าข้าวกล้องทั่วไป 6 เท่าและ 2.17 เท่า (มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน, 2567) ดังนั้น การทดแทนแป้งสาลีด้วย แป้งข้าวช่อชิงในระดับร้อยละ 80 ส่งผลต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสให้อยู่ในระดับยอมรับได้ และช่วยเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางโภชนาการ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคูกี้ในสูตรพื้นฐานทั้ง 4 สูตร พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ในทุกคุณลักษณะ ได้แก่ ลักษณะปรากฏ เนื้อสัมผัส รสชาติ กลิ่น สี และความชอบโดยรวม โดยสูตรที่ 2 ให้คะแนนอยู่ในระดับสูงที่สุด และถูกคัดเลือกเป็นสูตรมาตรฐานสำหรับการศึกษาการทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อชิงในระดับร้อยละ 0, 40, 60, 80 และ 100 พบว่ามีผลต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$) โดยระดับร้อยละ 80 ให้คะแนนความชอบโดยรวมสูงที่สุด และมีคุณลักษณะด้านเนื้อสัมผัส และรสชาติได้ใกล้เคียงสูตรมาตรฐาน ในขณะที่ คุณลักษณะทางกายภาพด้านสี (L^* a^* b^*) พบว่า เมื่อเพิ่มปริมาณแป้งข้าวช่อชิง ค่าความสว่าง (L^*) ลดลงอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความเข้มของสีที่เพิ่มขึ้น ส่วนค่า a^* มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และค่า b^* ไม่แตกต่างกันในหลายระดับการทดแทน ด้านคุณค่าทางโภชนาการ พบว่าคูกี้ที่ใช้แป้งข้าวช่อชิงร้อยละ 80 มีพลังงาน คาร์โบไฮเดรต โปรตีน โพลีแซคคาไรด์ แคลเซียม และวิตามินเคสูงกว่าสูตรพื้นฐาน ดังนั้น การทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งข้าวช่อชิงในระดับร้อยละ 80 ส่งผลต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสให้อยู่ในระดับยอมรับได้ และช่วยเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางโภชนาการ

เอกสารอ้างอิง

- กินทั้งวัน. (2565). สูตรคูกี้ง่ายๆ. <https://web.facebook.com/gintangwan>.
- คิม. (2565). สูตรคูกี้ในกรอบ. <https://www.youtube.com/watch?v=TvzZQItAfhl>.
- มาปิ้ง. (2564). สูตรคูกี้โฮมเมด. https://www.youtube.com/results?search_query.
- มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน. (2567). ข้อมูลคุณค่าทางโภชนาการข้าวช่อชิง. สืบค้น 2568, ตุลาคม 15, จาก <https://sathai.org/?p=601>.

- สำนักงานเกษตรอำเภอเทพา. (2567). รายงานข้อมูลการผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. สืบค้น 2568, สิงหาคม 5, จาก <https://songkhla.doae.go.th/thepha/wp-content/uploads/sites/20/2025/12>.
- สำนักประชาสัมพันธ์จังหวัดสงขลา. (2569). การส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากข้าวพื้นเมืองในจังหวัดสงขลา. สืบค้น 2568, กันยายน 25, จาก <https://songkhla.prd.go.th/th/page/item/index/id/12>.
- อามี. (2564). สูตรคุกกี้เนย. <https://www.youtube.com/watch?v=e1354i9UWOs>.
- Adebisi, J. A., Obadina, A. O., Adebo, O. A., & Kayitesi, E. (2021). Fermented and malted millet products in Africa: Expedition from traditional/ethnic foods to industrial value-added products. *Heliyon*, 7(3), e06517.
- Bchir, B., Besbes, S., Attia, H., & Blecker, C. (2020). Effect of pear, apple and date fibres on dough rheology, texture and sensory characteristics of cookies. *LWT*, 131, 109721.
- Cappa, C., Kelly, J. D., & Ng, P. K. W. (2020). Quality of gluten-free cookies formulated with different flour blends. *Foods*, 9(5), 660.
- Damodaran, S., Parkin, K. L., & Fennema, O. R. (2017). *Fennema's food chemistry* (5th ed.). CRC Press.
- Di Cairano, M., Galgano, F., Tolve, R., Caruso, M. C., & Condelli, N. (2022). Focus on gluten-free biscuits: Ingredients and issues. *Food Chemistry*, 367, 130739.
- FAO. (2013). *Rice and human nutrition*. Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Gallagher, E., Gormley, T. R., & Arendt, E. K. (2004). Recent advances in the formulation of gluten-free cereal-based products. *Trends in Food Science & Technology*, 15(3–4), 143–152.
- Gao, J., Brennan, M. A., Mason, S. L., & Brennan, C. S. (2022). Effect of dietary fibre on physicochemical properties and texture of baked products: A review. *Food Hydrocolloids*, 124, 107268.
- Gisslen, W. (2013). *Professional baking* (6th ed.). John Wiley & Sons.
- Goufo, P., & Trindade, H. (2014). Rice antioxidants: Phenolic acids, flavonoids, anthocyanins and proanthocyanidins. *Food Science & Nutrition*, 2(2), 75–104.
- Lomolino, G., Zannini, E., & Arendt, E. K. (2020). Innovative approaches for gluten-free baked goods: Role of eggs and emulsifiers. *Food Chemistry*, 305, 125499.
- Mancebo, C. M., Rodriguez, P., & Gomez, M. (2016). Assessing rice flour-starch-protein mixtures to produce gluten-free sugar-snap cookies. *LWT - Food Science and Technology*, 67, 127–132.

- Manley, D. (2011). *Manley's technology of biscuits, crackers and cookies* (4th ed.). Woodhead Publishing.
- Martínez, M. M., Díaz, Á., & Gómez, M. (2021). Gluten-free bakery products: Challenges and opportunities. *Trends in Food Science & Technology*, 108, 139–148.
- Mir, S. A., Shah, M. A., & Mir, M. M. (2017). Understanding the role of wheat gluten in food products. *Food Science and Nutrition*, 5(3), 435–447.
- Oko, A. O., & Ugwu, S. I. (2011). The proximate and mineral compositions of five major rice varieties in Abakaliki, South-Eastern Nigeria. *International Journal of Plant Physiology and Biochemistry*, 3(2), 25–27.
- Renzetti, S., Courtin, C. M., Delcour, J. A., & Arendt, E. K. (2020). Oxidative and structural changes in gluten-free dough systems. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 60(1), 1–14.
- Sakač, M., Torbica, A., Hadnađev, M., & Hadnađev, T. D. (2021). Composite flour cookies: Quality and sensory properties. *Journal of Cereal Science*, 98, 103165.
- Sompong, R., Siebenhandl-Ehn, S., Linsberger-Martin, G., & Berghofer, E. (2011). Physicochemical and antioxidative properties of red and black rice varieties from Thailand, China and Sri Lanka. *Food Chemistry*, 124(1), 132–140.
- World Health Organization (WHO). (2003). *Diet, nutrition and the prevention of chronic diseases*. WHO Press.
- Zannini, E., Arendt, E. K., & Gallagher, E. (2021). Gluten-free bakery products: Technology and nutritional aspects. *Foods*, 10(2), 299.

แนวทางการสอนรายวิชานันทนาการระดับปริญญาตรีโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (EMI)

An Instructional Approach to Teaching Recreation Courses at the Undergraduate Level Using English as a medium of instruction (EMI)

สราทตรา เล่งไพบูลย์^{1*} และ ยุทธภูมิ สุวรรณเวช²

Srattra Lengpaiboon^{1*} and Yutthapoom Suwannavej²

¹⁺²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹⁺²Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding author, e-mail: srattra.l@rmutp.ac.th

Received February 5, 2026; Revised April 1, 2026; Accepted April 7, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในระดับปริญญาตรีโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (English as a medium of instruction: EMI) โดยอาศัยการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร (documentary analysis) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัยและบทความวิชาการ รายงานเชิงนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา และเอกสารภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการสะท้อนประสบการณ์ตรงของผู้เขียนจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษในต่างประเทศ หลักสูตร Professional Development Training: English as a medium of instruction ณ มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย ประเทศแคนาดา ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้และประสบการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ EMI ที่เหมาะสมกับบริบทของรายวิชานันทนาการในระดับปริญญาตรี ซึ่งครอบคลุมการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้ภาษาอังกฤษอย่างค้ำประกันถึงระดับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่ได้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร และประยุกต์ขยายผลสู่การจัดการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับปริญญาตรีได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาไทย

คำสำคัญ: การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง แนวทางการสอน รายวิชานันทนาการ

Abstract

This academic article aims to collect and synthesize knowledge related to instructional approaches for undergraduate courses using English as a medium of instruction (EMI).

The study employs documentary analysis based on secondary data sources, including research studies and academic articles, policy reports from higher education institutions, and relevant English-language documents. In addition, the analysis incorporates reflective insights drawn from the author's direct teaching experience gained through participation in an overseas professional development program, *Professional Development Training: English as a medium of instruction*, at the University of Victoria, Canada. The synthesis of documentary evidence and experiential learning results in the proposal of EMI-based instructional guidelines that are appropriate for the context of undergraduate recreation courses. These guidelines emphasize instructional design, the appropriate use of English in relation to students' proficiency levels, and the creation of an inclusive learning environment that encourages active student participation. Furthermore, the findings provide practical implications for curriculum improvement and demonstrate the potential for adapting and extending the proposed EMI instructional approaches to other undergraduate courses within Thai higher education institutions.

Keywords: English as a medium of instruction (EMI), Instructional Approaches, Recreation Course

บทนำ

ภายใต้บริบทการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (English as a medium of instruction: EMI) มีความสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งยกระดับคุณภาพบัณฑิตและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงทักษะด้านภาษา เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (National Economic and Social Development Council, 2018)

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ยังคงเป็นกรอบนโยบายหลักที่กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการเตรียมกำลังคนให้พร้อมต่อการทำงานในบริบทสากล (Office of the Education Council, 2017) ขณะเดียวกัน นโยบายและแผนด้านการอุดมศึกษาของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้เน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี การพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอน และการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งเอื้อต่อการนำแนวคิด EMI ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2023)

ปัจจุบันภาษาอังกฤษถือเป็นหนึ่งในภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดในโลก โดยมีผู้พูดภาษาอังกฤษรวมประมาณ 1,452 ล้านคน ซึ่งแบ่งเป็นผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ประมาณ 372.9 ล้านคน และผู้ใช้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารอีกจำนวนมากกว่า 1.4 พันล้านคน ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากลที่ใช้ในบริบทระหว่างประเทศ ทั้งในด้านธุรกิจ เทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ (Berlitz Thailand Online, 2025) ผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษย่อมได้รับโอกาสและมีความได้เปรียบในการประกอบอาชีพ อาทิ การเข้าถึงตำแหน่งงานที่หลากหลายและการได้รับค่าตอบแทนในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดแรงงานระดับโลก นอกจากนี้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษยังส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาในหลากหลายมิติของประเทศไทย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม นันทนาการ กีฬา การท่องเที่ยว และสังคมในระยะยาว อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันในระดับสากล ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงมิได้เป็นเพียงรายวิชาในระบบการศึกษาเท่านั้น หากแต่ได้รับการยอมรับในฐานะทักษะชีวิต (life skills) ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และตลาดแรงงานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขยายความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมักดำเนินการผ่านการจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือ (Memorandum of Understanding: MOU) เพื่อสร้างเครือข่ายทางการศึกษาและขับเคลื่อนภารกิจตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น การพัฒนาหลักสูตรใหม่ การสนับสนุนทุนการศึกษาจากภาครัฐหรือเอกชน การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษา การส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ภายใต้บริบทดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพของผู้สอนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่มีเนื้อหาภาษาอังกฤษโดยตรงในประเทศที่ภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นภาษาแม่ ทั้งนี้เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (English as a medium of instruction: EMI) และสนับสนุน การเรียนรู้ในบริบทสากล (Prayoonwong, 2025) นอกจากนี้ ยังรวมถึงการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ทั้งนักศึกษาภายในประเทศและนักศึกษาต่างชาติที่มีความสนใจในการพัฒนาศักยภาพตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมโลกในอนาคต

หลักสูตร Professional Development Training: English as a medium of instruction (EMI)

ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษในต่างประเทศ ภายใต้หลักสูตร Professional Development Training: English as a medium of instruction (EMI) ณ มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย ประเทศแคนาดา ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่มีเนื้อหาภาษาอังกฤษโดยตรง ให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นทั้งด้านการสื่อสาร การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน

สอนในชั้นเรียน ลักษณะการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรดังกล่าวมุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (practical-based learning) โดยในภาคเช้ามุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสอน (English for teaching purposes) ควบคู่กับการเรียนรู้กลยุทธ์ เทคนิค วิธีการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การใช้เกมเพื่อการศึกษา การตั้งคำถาม และการจัดกิจกรรมเชิงโต้ตอบ ขณะที่ในภาคบ่ายเป็นการเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้แนวคิด EMI กับรายวิชาที่ผู้เข้าอบรมรับผิดชอบอยู่ โดยผู้เข้าอบรมต้องออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และทดลองจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในบริบทรายวิชาของตนเอง

ในการนี้ ผู้เขียนได้นำรายวิชานันทนาการซึ่งเป็นรายวิชาที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบัน มาประยุกต์ใช้เป็นกรณีศึกษาในการออกแบบและทดลองจัดการเรียนการสอนภายใต้กรอบแนวคิด EMI ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการบูรณาการภาษาอังกฤษเข้ากับกิจกรรมเชิงปฏิบัติ ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนและธรรมชาติของรายวิชา ประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาบทความวิชาการฉบับนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชานันทนาการโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง EMI ที่เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาระดับปริญญาตรี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพรายวิชาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างการเรียนการสอนหลักสูตร EMI ณ มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย ประเทศแคนาดา
(ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียน, 2025)

ปัญหาของการสอนรายวิชานันทนาการเป็นภาษาอังกฤษ

รายวิชานันทนาการ (recreation studies) เป็นรายวิชาที่บรรจุอยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเปิดสอนในระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยรายวิชานันทนาการนั้นมีความสำคัญและมีบทบาทที่โดดเด่นในเรื่องของการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ยกระดับคุณภาพชีวิต ในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านจิตวิญญาณ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในรายวิชานันทนาการสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความพร้อมในชีวิตเพื่อก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงานอย่างมืออาชีพ โดยสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและซอฟต์แวร์สกิล (soft skills) เช่น ภาวะผู้นำผู้ตาม การทำงานเป็นทีม การจัดการอารมณ์ตนเอง การมีปฏิภาณไหวพริบ การตรงต่อเวลา เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม เช่น การจัดการความเครียด (stress management) การจัดการความโกรธ (anger management) การดูแลตนเองให้มีความสุขทั้งกายและจิต และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ (professional application) จึงทำให้การสอนรายวิชานันทนาการ ในปริญญาตรีนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

นันทนาการเป็นรายวิชาฝึกปฏิบัติ ที่มีลักษณะเฉพาะเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (active and experiential learning) ซึ่งจะต้องใช้ทักษะการสื่อสารเป็นหลัก ปัญหาของการนำเอารายวิชานันทนาการมาสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษแบบ English as a medium of instruction (EMI) ประกอบด้วยข้อจำกัดหลายประการที่เกี่ยวข้องกับผู้สอน โดยประการสำคัญ คือ ผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสอน เนื่องจากผู้สอนต้องใช้ภาษาอังกฤษควบคู่กับการจัดกิจกรรม การให้คำสั่ง การอธิบายกติกา การอธิบายกิจกรรม การสร้างแรงจูงใจ และการควบคุมชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยทั้งทักษะด้านภาษา และทักษะการจัดกิจกรรม และการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน หากการสื่อสารไม่ชัดเจนอาจลดประสิทธิภาพของการเรียนรู้ได้ ดังนั้น ปัญหาดังกล่าว จึงสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชานันทนาการโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง EMI ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้สอน และสอดคล้องกับลักษณะของรายวิชา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และยกระดับการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

การประยุกต์นำเอาแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) มาใช้ในการสอนรายวิชานันทนาการ

รายวิชานันทนาการในระดับปริญญาตรีนี้มีลักษณะการเรียนการสอนเป็นแบบการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน การนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (English as a medium of instruction: EMI) จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ได้ฝึกทักษะการสื่อสาร และการสะท้อนผลการเรียนรู้อีกด้วย การจัดการเรียนการสอนรายวิชานันทนาการแบบ active learning ภายใต้กรอบ EMI เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยการใช้การสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการทำกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้สอนทำหน้าที่เป็น

ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) คอยกระตุ้นและแนะนำรวมถึงให้การสนับสนุนผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง มากกว่าการถ่ายทอดความรู้แบบผู้สอนเป็นผู้บรรยายเพียงฝ่ายเดียว การเรียนรู้และกิจกรรมนันทนาการจึงควรได้รับการออกแบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การฝึกปฏิบัติการเล่นเกม การฝึกปฏิบัติการเป็นผู้นำกิจกรรม เกม เพลง การฝึกปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม การฝึกปฏิบัติกิจกรรมละลายพฤติกรรม การฝึกปฏิบัติการแสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง โดยผู้เรียนจะมีบทบาทในขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรม และขั้นตอนสรุปผลการเรียนรู้ ซึ่งทั้งหมดจะต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนเท่านั้นตามกรอบของ EMI

ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยเน้นการแก้ปัญหา ทำให้เกิดความคิดวิเคราะห์ และกระตุ้นให้เกิดการสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เพื่อสร้างความมั่นใจและลดความกังวลด้านภาษาให้แก่ผู้เรียน ในกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก active learning ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (learner-centered approach) โดยมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วม การแสดงออก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร แม้จะเกิดข้อผิดพลาดทางภาษา ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะสังคม และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษไปพร้อมกัน สำหรับการวัดและประเมินผลในรายวิชานันทนาการที่จัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก active learning และ EMI ผู้สอนควรประเมินตามสภาพความเป็นจริง โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การประเมินการนำกิจกรรม การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ การประเมินควรมีความหลากหลาย มีธรรมชาติโปร่งใสตรวจสอบได้ มีเกณฑ์คะแนนที่วัดชัดเจน และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนด้วย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น รวมถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความเป็นสากล ทำให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรายวิชานันทนาการ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (English as a medium of instruction: EMI) และแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนรายวิชานันทนาการให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการพัฒนาบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 และสังเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนรายวิชานันทนาการในระดับอุดมศึกษาต่อไป

การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อใช้ในบริบทของการสอนรายวิชานันทนาการแบบ EMI

การออกแบบกิจกรรมนันทนาการในการเรียนรู้ควรส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนให้มีการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้ดีกว่าการบรรยายแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว (Dietrich & Evans, 2022) โดยผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติ

จริงและมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมี 4 รูปแบบ (Office of the Basic Education Commission, 2019) ได้แก่

1. การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) มี 3 ประเภท 1) กิจกรรมเชิงสำรวจ เสาหา ค้นคว้า (exploratory) 2) กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ (constructive) 3) กิจกรรมเชิงการแสดงออก (expressional)

2. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) หรือการเรียนรู้ประสบการณ์เชิงประจักษ์ โดยมีวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ประสบการณ์รูปธรรม (concrete experience) 2) การสะท้อนประสบการณ์จากกิจกรรม และอภิปราย (reflective observation and discussion) 3) การสรุปความคิดรวบยอด หลักการ องค์ความรู้ (abstract conceptualization) และ 4) การทดลองประยุกต์ใช้ความรู้ (active experimentation/application)

3. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ ปัญหา มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ และ 5) สรุปและประเมินค่าหาคำตอบ

4. การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (project-based learning) แนวคิดที่ 1 มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 4 ขั้นตอน คือ 1) นำเสนอ 2) วางแผน 3) ปฏิบัติ และ 4) ประเมินผล แนวคิดที่ 2 วงล้อแห่งการเรียนรู้ 5 ส่วน คือ 1) ระบุปัญหา 2) วางแผน 3) ลงมือปฏิบัติ 4) ทบทวน และ 5) นำเสนอ แนวคิดที่ 3 ได้จากการสร้างชุดความรู้เพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย 6 ขั้นตอน คือ 1) ให้ความรู้พื้นฐาน 2) กระตุ้นความสนใจ 3) จัดกลุ่มร่วมมือ 4) แสวงหาความรู้ 5) สรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) นำเสนอผลงาน

ดังนั้น ผู้สอนควรใช้การเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) ควบคู่กับการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษตามแบบ EMI ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษโดยไม่รู้สึว่าการเรียนภาษาเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ทั้งนี้ผู้สอนควรยึดหลักการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นการเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพ ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนด้วย อีกทั้งยังควรส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นจึงควรมีความหลากหลาย น่าสนใจ มีความสนุกสนาน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพศ วัย และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และประเมินผลอย่างแท้จริง ควบคู่กับการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาการสอนรายวิชานันทนาการโดยใช้กรอบ EMI

การสอนรายวิชานันทนาการ ระดับปริญญาตรี โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (English as a medium of instruction: EMI) จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาศักยภาพในด้านภาษาและการสื่อสาร

ภาษาอังกฤษ ทั้งในระดับบุคคลและระดับรายวิชา เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาระดับปริญญาตรี และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก แนวทางการพัฒนาดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของผู้สอน และ 2) แนวทางการพัฒนารายวิชานันทนาการให้สอดคล้องกับการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง

1. แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของผู้สอน

ผู้สอนถือเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง English as a medium of instruction: EMI โดยเฉพาะในรายวิชานันทนาการซึ่งมีลักษณะเป็นรายวิชาปฏิบัติการและเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษตามบริบทของการสอนรายวิชานันทนาการ (English for teaching purposes) มากกว่าการมุ่งเน้นความถูกต้องทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว โดยผู้สอนควรเน้นการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ชัดเจน การใช้ระดับภาษาที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และการทำกิจกรรมนันทนาการที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ ผู้สอนยังต้องพัฒนาทักษะด้านการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง English as a medium of instruction: EMI เช่น การวางแผนจัดวางเนื้อหาบทเรียน การเลือกใช้คำศัพท์และประโยคที่เหมาะสมกับระดับภาษาของผู้เรียนและสอดคล้องกับกิจกรรมนันทนาการ จากผลการวิจัยล่าสุดพบว่าผู้สอนในโปรแกรม EMI จะต้องปรับทักษะการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบการออกแบบวัตถุประสงค์ และจัดการบทเรียนเพื่อรองรับผู้เรียนที่มีระดับภาษาแตกต่างกันด้วย (Richards, 2022) การใช้สื่ออุปกรณ์และรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยลดความกังวลด้านภาษา (language anxiety) ของผู้เรียน รวมถึงการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพหรือการอบรมด้านการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง English as a medium of instruction: EMI และหลักสูตรเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทสากล

ระดับของการใช้ภาษาอังกฤษในการสอน EMI แบ่งออกเป็น 3 ระดับ เริ่มตั้งแต่ 1) ระดับบางเบา (weak EMI) โดยใช้ภาษาอังกฤษอย่างน้อย ร้อยละ 25 และใช้ภาษาไทยสอนร้อยละ 75 ตลอดภาคการศึกษา 2) ระดับกลาง (mild EMI) ใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยในสัดส่วนที่เท่ากันคือ ร้อยละ 50 ตลอดภาคการศึกษา และ 3) ระดับเข้มข้น (strong EMI) ใช้ภาษาอังกฤษอย่างน้อย ร้อยละ 75 และใช้ภาษาไทยสอนร้อยละ 25 ตลอดภาคการศึกษา ทั้งนี้สื่อ เอกสารประกอบการสอน แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม การเขียนรายงาน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การสอบกลางภาค และปลายภาค ผู้สอนจะต้องปรับให้เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดด้วย (Boonpok, et al., 2023)

นอกจากนั้น ผู้สอนต้องพัฒนาศักยภาพในการสอนด้วยภาษาอังกฤษแบบ EMI เช่น การเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร EMI โดยเน้นทักษะการสอนและการสื่อสารในบริบททางวิชาการและในดำนันทนาการด้วย และควรเข้าร่วมประชุมสัมมนาในระดับนานาชาติด้านนันทนาการรูปแบบ on site และ online เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในด้านภาษาอังกฤษเฉพาะสาขาวิชาชีพด้วย ส่วนสถาบันการศึกษาควรที่จะมีระบบพี่เลี้ยง (mentoring system)

สำหรับผู้สอนใหม่ที่เริ่มสอนด้วยภาษาอังกฤษแบบ EMI ซึ่งอาจจะเป็นผู้สอนในสาขาวิชาที่สอนด้านภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ควรแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างผู้สอนด้วยกันเองเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2. แนวทางการพัฒนารายวิชานันทนาการให้สอดคล้องกับการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง

การพัฒนารายวิชานันทนาการภายใต้กรอบของการสอนด้วยภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง English as a medium of instruction: EMI ควรเริ่มต้นด้วยการประชุมผู้รับผิดชอบรายวิชานันทนาการเพื่อปรับปรุงโครงสร้างรายวิชาให้มีความเป็นสากลแต่มีความยืดหยุ่น โดยอาจเปลี่ยนรูปแบบการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไป ขึ้นแรกอาจเริ่มจากการใช้ภาษาอังกฤษบางส่วนเพื่อสื่อสารในกิจกรรมนันทนาการ เช่น การแนะนำกิจกรรม การให้คำสั่งอย่างง่าย การใช้คำศัพท์เฉพาะทางด้านนันทนาการ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ (reflection) เป็นภาษาอังกฤษ ส่วนด้านเนื้อหา รายวิชานันทนาการควรเน้นคำศัพท์และประโยคที่ใช้ได้จริงในบริบทของการนำกิจกรรมนันทนาการ การละลายพฤติกรรม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ กิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง และการสื่อสารกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาวรรณกรรมและสังเคราะห์การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางประยุกต์ให้เข้ากับรายวิชานันทนาการ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การทักทาย (greeting) ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นภาษาอังกฤษในชั้นเรียน
- 2) การทบทวน (review) เป็นขั้นตอนการทบทวนบทเรียนหรือการทำกิจกรรมนันทนาการจากครั้งที่ผ่านมาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนในเนื้อหาที่สอนไปแล้วก่อนเริ่มเนื้อหาใหม่
- 3) การชี้แนะ (direction) เป็นการเตรียมผู้เรียนก่อนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการ โดยการอธิบายวิธีการทำกิจกรรมให้ชัดเจนจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหากิจกรรมได้ดีขึ้น
- 4) การปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการ (task) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการเป็นกลุ่มตามที่ผู้สอนได้อธิบายวิธีการไว้ในขั้นตอนชี้แนะ
- 5) การประเมิน (assessment) ขั้นตอนนี้จะเป็นการประเมินผลงานหรือผลการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้เรียน อาจใช้วิธีสังเกตขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการแล้วจดบันทึกเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน
- 6) การส่งต่อ (delivery) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้สอนจะให้ผู้เรียนออกมานำเสนอข้อสรุปจากการเข้าปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการของตนเองหน้าชั้นเรียน และให้ผู้เรียนทั้งหมดช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการ

โดยมีความสอดคล้องเป็นอย่างยิ่งกับวิธีการสอนแบบเน้นภาระงาน (task-based learning) (Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, 2018) ซึ่งผู้เขียนได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับการสอนรายวิชานันทนาการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นเตรียมก่อนปฏิบัติกิจกรรม (pre-task) มุ่งเน้นให้เตรียมผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการได้ โดยเป็นแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยสนับสนุนผู้เรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการ เช่น การนำเพลง การนำเกม การเป็นผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ (task) โดยให้ผู้เรียนสังเกตรูปแบบของการนำกิจกรรมจากผู้สอน หรือการปฏิบัติงานของตนเองด้วย และกระตุ้นผู้เรียนให้ทำกิจกรรมที่ไม่ใช่การปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการแต่เป็นการส่งเสริมความพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นระหว่างปฏิบัติกิจกรรม (during-task or task cycle) มี 2 คุณลักษณะ คือ 1) คุณลักษณะงานปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการ (task performance options) และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนเป็นผู้วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมล่วงหน้า เช่น ถ้าเน้นภาษาที่ถูกต้อง (accuracy) ในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการ ควรให้ผู้เรียนได้กำหนดระยะเวลาเอง แต่ถ้าผู้เรียนเน้นการใช้ภาษาระดับที่มีความคล่องลื่นไหล (fluency) ควรกำหนดระยะเวลาให้ผู้เรียนเพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการโดยไม่คำนึงเรื่องความถูกต้องมากนัก และให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ (a decision making task) กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มขึ้นด้วย 2) คุณลักษณะทางด้านกระบวนการ (process options) เป็นการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการที่กำหนดให้ผู้เรียน ทำตามที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นหลังปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการ (post-task or language focus) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการพร้อมทั้งประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการของผู้เรียนเอง ระบุสาเหตุของปัญหาการทำกิจกรรม และวิธีแก้ปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม ปัญหาระดับของภาษาที่ใช้ใน การสื่อสาร และสามารถนำปัญหานั้น ๆ มาวิเคราะห์แก้ไขให้ถูกต้องร่วมกัน และปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจนการของตนเอง

สำหรับกิจกรรมนั้นจนการในรายวิชา ผู้สอนควรดำเนินการตามหลักการจัดโปรแกรมนั้นจนการ “APIED” ซึ่งมีการพัฒนาและปรับปรุงโดย ศาสตราจารย์ ดร.คาร์เตอร์ (carter & smith, 2016) ผู้เขียนได้นำมาปรับให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมในรายวิชานั้นจนการ มีหลักสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) การประเมินความพร้อมก่อนจัดกิจกรรมนั้นจนการ (assessment) ควรดำเนินการโดยการวิเคราะห์และประเมินความต้องการของผู้เรียน ทั้งความต้องการทั่วไปและความต้องการจำเป็น ควบคู่กับการสำรวจคุณลักษณะ สภาพปัญหา และความคาดหวังต่อกิจกรรม ทั้งที่เคยจัดและที่ต้องการพัฒนาใหม่ เพื่อนำไปสู่การออกแบบและบริหารจัดการกิจกรรมนั้นจนการในรายวิชาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

2) การวางแผนจัดกิจกรรมนั้นจนการ (planning) ต้องระบุรายละเอียดกิจกรรมนั้นจนการ ควรดำเนินการภายหลังการประเมินความพร้อม โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการและบริบทของผู้เรียน เพื่อกำหนดรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ผู้สอนจึงสามารถวางแผน การจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ ควรกำหนด

วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวังของกิจกรรมให้ชัดเจน และนำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์นั้นมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมนันทนาการ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์และอารมณ์เชิงบวกให้แก่ผู้เรียน

3) การนำกิจกรรมนันทนาการไปใช้ (Implementation) การดำเนินกิจกรรมนันทนาการตามแผนที่กำหนดไว้ควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์ที่มุ่งหมายให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

4) การประเมินผลกิจกรรมนันทนาการ (Evaluation) ขั้นตอนนี้เป็น การนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมนันทนาการในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประเมินเชิงสถานการณ์ การประเมินความพึงพอใจ การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วม และการประเมินด้านจิตพิสัย รวมถึงการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสำรวจความพึงพอใจ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

5) การจัดทำเอกสารประกอบกิจกรรมนันทนาการ (Documentation) ขั้นตอนสุดท้าย คือ การบันทึกและจัดเก็บข้อมูลการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และแผนที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงใช้ข้อมูลดังกล่าวในการปรับปรุงและพัฒนา รายละเอียดของกิจกรรมนันทนาการในครั้งต่อไป ทั้งนี้ ควรจัดทำเป็นเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อใช้เป็นหลักฐานและแนวทางในการดำเนินงานในอนาคต

เมื่อผู้สอนได้มีการปรับเนื้อหาการสอนและกิจกรรมนันทนาการให้เหมาะสมกับรายวิชานันทนาการ และความสามารถในการสื่อสารของผู้สอนแล้ว ควรจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย และมีความทันสมัย เช่น แอปพลิเคชัน หรือเว็บไซต์ที่ให้บริการด้านนันทนาการ อุปกรณ์สำหรับเกม อุปกรณ์สำหรับประกอบจังหวะและร้องเพลง เป็นต้น

เมื่อผู้สอนได้ปรับปรุงเนื้อหาการสอนและกิจกรรมนันทนาการให้สอดคล้องเหมาะสมกับรายวิชานันทนาการแล้ว ควรจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและทันสมัย เช่น แอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ด้านนันทนาการ รวมถึงอุปกรณ์สำหรับเกมและกิจกรรมประกอบจังหวะและการร้องเพลง เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

บทสรุป

การสอนรายวิชานันทนาการในระดับปริญญาตรีโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (English as a medium of instruction: EMI) เป็นรูปแบบการสอนที่ท้าทายเป็นอย่างยิ่งและผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาตนเองและปรับตัวอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านศักยภาพภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ทักษะ ทักษะ บทบาท รูปแบบการสอน และการออกแบบการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชานันทนาการที่เน้นการฝึกปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจึงไม่เพียงแต่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ดังเช่นรูปแบบการสอนแบบดั้งเดิม แต่ผู้สอนจะต้องพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) ที่สามารถใช้

ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือถ่ายทอดสื่อความหมายช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์และก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้เรียนได้

ในบริบทของรายวิชานันทนาการระดับปริญญาตรีนั้น เป็นรายวิชาที่มีการปฏิบัติเป็นหลัก ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะทางด้านนันทนาการหรือกิจกรรม (English for Teaching Recreation) และใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นการสื่อสารที่ชัดเจน สั้น กระชับ มีความเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับภาษาของผู้เรียนมากกว่ามุ่งเน้นไวยากรณ์ที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว ผู้สอนสามารถปรับใช้ระดับการสอนแบบ EMI ได้ตามสมควรอาจสอนสลับระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับบางเบา (weak 25:75) ระดับกลาง (mild 50:50) และระดับเข้มข้น (strong 75:25) ทั้งนี้ ผู้สอนควรประเมินศักยภาพตนเองและผู้เรียนก่อนวางแผนการเรียนด้วย EMI ดังนั้นการเรียนการสอนจึงควรเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปและสอดคล้องกับแผนการเรียนและกิจกรรมนันทนาการโดยควรเตรียมความพร้อมก่อนการสอน ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการทักทาย การอธิบายกติกาเกม การออกคำสั่งในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความวิตกกังวลด้านภาษาและสร้างความมั่นใจให้กับผู้สอนและผู้เรียนในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

การบูรณาการแนวคิดการสอนแบบ English as a medium of instruction: EMI กับการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนรายวิชานันทนาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมนันทนาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพศ และวัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการ เช่น ระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ การนำกิจกรรม การทำงานเป็นทีม และการสะท้อนผลการเรียนรู้ มากกว่าการประเมินจากการทดสอบความรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว

กล่าวโดยสรุป การปรับการสอนรายวิชานันทนาการให้สอดคล้องกับแนวคิด English as a medium of instruction: EMI และการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก active learning เป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพของผู้สอนในด้านนันทนาการ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษเพิ่มเติม รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการสอนหลายประการ เช่น การเตรียมพร้อมด้านคำศัพท์และประโยคที่ใช้บ่อยในการทำกิจกรรมนันทนาการ (essential vocabulary & phrases) การจัดเตรียมบทสนทนาสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ (situational conversations) การออกเสียงและสำเนียง (pronunciation & intonation) กิจกรรมฝึกพูดและแบบฝึกหัด (speaking practice & exercises) การประเมินผลและการทดสอบความเข้าใจ (assessment & evaluation) ทั้งนี้ ผู้สอนจะต้องประเมินและทดลองสอนในการสอนรายวิชานันทนาการเป็นภาษาอังกฤษ และสะท้อนผลการสอนรายวิชานันทนาการเป็นภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบได้ แนวทางดังกล่าวไม่เพียงช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานันทนาการให้เป็นมาตรฐานสากลเท่านั้น หากแต่ยังเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความพร้อมในการดำรงชีวิตและการทำงานในตลาดแรงงานโลกได้อย่างยั่งยืนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Berlitz Thailand Online. (2025). *20 most spoken languages in the world in 2025*.
<https://berlitzthailandonline.com/th/blogs/exclusive-articles/most-spoken-languages>.
- Boonpok, L., Khattiyanon Punon, T., & Labcome, H. (2023). English as a medium of instruction in Thai higher education: Benefits, challenges, and recommendations. *Northeastern University Academic and Research Journal*, 13(4), 322–334.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/267085>.
- Carter, M. J., & Smith, C. G. (2016). *Recreation therapy with individuals living in the community: An inclusive approach* (Rev. ed.). Sagamore Publishing.
- Dietrich, H., & Evans, T. (2022). Traditional lectures versus active learning: A false dichotomy? *arXiv*.<https://arxiv.org/abs/2206.12144>.
- Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (2018). *Task-based learning instructional manual*.
<https://larts.rmutt.ac.th/wp-content/uploads/2018/07/คู่มือ-Task-Based-Learning.pdf>
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2023). *Higher education plans 2023–2027*. Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation.
- National Economic and Social Development Council. (2018). *20-year national strategy (2018–2037)*. National Economic and Social Development Council.
- Office of the Basic Education Commission. (2019). *Supervision guidelines for promoting and developing active learning in accordance with the policy of reducing class time and increasing learning time*.
http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf
- Office of the Education Council. (2017). *National education plan 2017–2036*. Prikwan Graphic.
- Prayoonwong, C. (2025). Challenges and opportunities in implementing English as a medium of instruction (EMI) in Thai higher education. *Journal of Graduate Studies, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage*, 19(1), 311–327.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/272185/184606>
- Richards, J. C. (2022). Teacher strategies in implementing English medium instruction. *ELT Journal*, 76(2), 227–237. <https://academic.oup.com/eltj/article-abstract/76/2/227/6481724>.